

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XII. De Homicidio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

TITULUS X.

De his qui filios occiderunt.

SUMMARIUM.

1. Mulier filium sponte occidens qualiter puniatur jure Canonico.
2. Et quid si infans inter dormiendum fuerit suffocatus.

HACTENUS de criminibus in Deum commissis. Deinceps proponuntur ea, quæ primo proximum tangunt, servato ordine Decalogi; & primo quidem ea quibus proximi corpus læditur, cujusmodi est Homicidium, quod eo gravius, quo pietati magis repugnans uti cædes parentum, quæ L. Pompeja de parricidiis vindicatur, de qua *D. isto tit. & liberorum, l. 1. Cod. De his qui parentes vel lib. occid.*

1. Jure Canonico mulier filium sponte occidens jubetur in Monasterio perpetuo desistere crimen. A viro tamen, quem habet, non separanda, post cujus mortem non ita nuptiis privatur, quin si evitare carnis stimulos nequeat, nubendi licentiam impetrare possit, *c. 1. h. t.* Ut videatur filii cædes ponere aliquod impedimentum impediens. * Si infans in eodem lecto cum parentibus inter dormiendum suffocatus fuerit, licet per ignorantiam, factum tamen pœnitentia triennali delendum, nisi omnino extra culpam sit, *c. fin. h. t.* Pater etiam hoc in casu contrahet irregularitatem, si procuraverit suffocationem, aut neglexerit evitare.

TITULUS XI.

De infantibus & languidis expositis.

SUMMARIUM.

1. Exponens infantem necare videtur.
 2. Expositionis pœna.
- I**N ECARE infantes & languidos, sive suos sive alienos, videtur exponens, frustra prætexta misericordiae causa, quam non habet, *Necare D. De agnosc. lib.* Maxime si dolo malo recens natus loco solitatio exponatur, qualis non ma-

lè dicitur teneri pœna Legis Corn. de sic. Azor. in Rubr. Cod. h. t. Alias extra condempnietur, *l. 1. §. pœna D. de agnosc. lib.*

Expositionis effectus est, quod filius liberetur patria potestate, servus fiat liber, *eo h. t.* alimenta à suscipiente præstita manent ejus dominio subijci expositioni. Et hæc ita, nisi ignorantia excuset parentem dominum, qui solutis expensis, non tenetur filium vel servum repetere, *l. 1. C. de An. autem expositi censentur legitimi, si ita non irregulares, dictum est supra de presbyt.*

TITULUS XII.

De Homicidio.

SUMMARIUM.

1. Homicidium quid, & quotuplex.
2. Jure Canonico pœna homicidii est irregularitas, & quid ea sit.
3. Homicidium voluntarium quando committatur.
4. Intendens vulnerationem, scilicet non consentiens homicidii voluntarium?
5. Irregularitas an incurratur à voluntario?
6. An procurando abortum?
7. An eam incurrat vendens venena?
8. An vulnerans non letaliter, vulnerans vel Chirurghi incurra mortem?
9. Et quid si dubium, an vulnerans sit letalis?
10. An vulnerans letaliter, quem alium occidit?
11. Vtrum mandans alium occidit?
12. Quid si revocet mandatum.
13. An necesse, ut acceptetur mandatum?
14. Quid si mandatarius occidatur?
15. An mandans vulneravit tantum?
16. An mandans occidit Tertium, & mandatarius occidit Quartum?
17. An consulens homicidium?
18. Mandans an sit extra irregularitatem, si mandatarius non auerit autem?
19. Quid si consulens retraxerit?
20. An consulens minorem vindictam?
21. An consentiens homicidio?
22. Rati habitio an casus irregularitatem?

23. Virum omisso obviandi homicidio.
 24. Perjurans alicui, ne alterum tueatur secuta morte non fit irregularis.
 25. An neque consulens, ut quis se exponat periculo mortis?
 26. Pluribus in vixta aliquem occidentibus, an omnes fiant irregulares?
 27. Defensio necessaria sui quatenus licita.
 28. Homicidium in necessariam sui defensionem an excuset ab irregularitate etiam iuxta antiquos Canones?
 29. Ex injuria antecedente an possit poni inculpatata tutela?
 30. Adulter deprehensus in ipso facto occidens maritum se invadentem an fiat irregularis?
 31. Quid si per fugam possit vitari periculum?
 32. Quid si quis tueri se non possit sine periculo innocentium intermedii?
 33. Cades in defensionem honoris an ponat irregularitatem?
 34. An in defensionem bonorum?
 35. Convocans alios ad sui defensionem, secuta cade, non fit irregularis.
 36. An & ipsi advocati sint extra noxam?
 37. An occidens in defensionem Reipubl.
 38. An in conservationem vite matris liceat dare pharvacum quo factus extinguitur.
 39. Homicidium publica auctoritate commissum causat irregularitatem.
 40. Iudex ferens sententiam capitalem fit irregularis.
 41. An & Princeps, vel dominus temporalis delegando jurisdictionem suam?
 42. Sententia injusta delegati non afficit delegantem.
 43. Leges ferens in causa sanguinis est extra noxam.
 44. Ut & iudex Ecclesiasticus reum convictum tradens brachio seculari.
 45. An eo casu intercedere pro reo debeat?
 46. Accusator in causa propria an fiat irregularis?
 47. Quid si Clericus accuset criminaliter?
 48. Laico accusatori an necessaria protestatio?
 49. Protestatio hat an fieri debeat ex animo?
 50. An propter selam damni reparationem?
 51. Et quia si moraliter certum sit de sententia sanguinis ferenda.
 52. Petens ut accusatus capiatur, aut indicans locum, ubi fur latet non fit irregularis.
 53. Et quid si fur non sit fugitivus?
 54. Et quid de eo, qui acclamando causat mortem furis?
 55. An accusans in causa aliena?
 56. An ferens testimonium in causa sanguinis?
 57. Et quid si coactus?
 58. Advocatus actoris, reo condemnato, an fit irregularis.
 59. An & advocatus rei, accusatore succumbente?
 60. Virum scribens vel dictans sententiam capitalem?
 61. Virum assistens in loco supplicii.
 62. Cades commissa in bello iusto non inducit irregularitatem.
 63. An eam incurrat dux exercitus, suos incitans ad pugnandum?
 64. Ad dantes arma militibus?
 65. Irregulares sunt milites in bello injusto, secuta deformatione.
 66. Non secuta deformatione, an Clerici eam contrahant?
 67. 69 Homicidium casuale quatenus ponat irregularitatem.
 68. Qua culpa ad hoc desideretur.
 70. Monachus chirurgiam exercens, agro ex incisione mortuo, an eam incurrat.
 71. An adulter, ob quem mulier occisa à marito?
 72. An Titius v. g. ob maleficium à se positum, alio ea propter supplicio affecto?
 73. Furiosus deformans est extra irregularitatem
 74. An & ebrius?
 75. An dormiens?
 76. Mutilatio membri alicujus ponit quoque irregularitatem.
 77. Quid nomine membri veniat.
 78. Digiti abscisso an eam ponat?
 79. An abscisso mamilla?
 80. An abscisso auricula?
 81. An copiosa sanguinis effusio?
 82. An abscisso membri artidi & impediti?
 83. An debilitatio membri citra mutilationem?
 84. Disprobat super hac irregularitate S. Pontif.
 85. Super irregularitate ex homicidio casuali occulto an & quatenus dispenset Episcopus loci.
 86. An reservata Papa & dispensatio super homicidio auctoris a Magistrate commissio.

87. An super mutilatione?
 88. Episcopi nomine quis veniat hac in materia,
 89. Episcopus eam facultatem an alteri committere possit?
 90. Capitulum Sede vacante non utitur hac potestate.
 91. Homicidium aut mutilatio beneficiis obtentis non privat ipso iure.
 92. Homicidium beneficii ante sententiam an resignare possit?

I DE Homicidio in genere hic subicitur, quod est corporis humani animati peremptio. Aliud est Voluntarium, aliud Involuntarium. Hoc nullam constituit homicidii deformitatem, propter cessantem voluntatem, cum casus illi causam dederit. Illud vero deformitatem ponit, & dolo commissum facit locum Legi Corn. de sicariis, cuius poena est mors. * Canones extra peccatum mortale inducunt irregularitatem, quæ est inhabilitas sive canonicum quoddam impedimentum, quo inhabilis quis redditur ad suscipiendum Ordinem Ecclesiasticum, & in suscepto ministrandum. Ratio consistit in defectu mansuetudinis; vitium enim Ecclesie, cum qui alterius sanguinem effudit, vel effusioni causam dedit, non posse representare lenitatem & mansuetudinem Christi, & proinde ab altaris ministerio esse removendum. Ut vero commodius pateat, quibus in casibus hæc irregularitas contrahatur, distinguenda sunt quatuor homicidii genera, de iisque separatim agendum. Est autem aliud Voluntarium, & hoc vel illicitum, quod in se vel in sua causa directe intenditur, vel licitum, hocque iterum vel Necessarium sive Defensivum, quod committitur in sui defensionem vel Punitivum, quod à Magistratu infertur; aliud Casuale, quod in se tale est, ut merito casui attribuitur, vel non nisi in causa indirecte voluitur.

De Homicidio Voluntario.

3 AD primum quod attinet, ut voluntarium illicitum censetur; requiritur directa & spontanea voluntas tendens in occasionem. De instrumento non queritur, l. i. d. ad L. Corn. de sicar. tunc enim demum instrumenti habetur ratio, quando de animo non constat, ut ex co

possit colligi, an sub sit animus occidendi. Necesse autem, sequatur ipsa mors, neque enim sufficit sola voluntas, quam effectus non obsequitur, can. fin. XV. g. 1. cum poena etiam ipse re imposita non incuratur, nisi per delictum consummatum. Nec sufficit, pervenit ad actum propinquum, si effectus impeditur, nam per miraculum, cum in pœnis ministratur interpretatio, c. in pœnis &c. Olim de l. in 6. Quo modo Covar. ad Clem. si furiosus, l. in prin. n. 5. in fine, tradit nec solum actum anteriorem esse considerandum, nec consummatum actum perfectum. In hac specie propinquitas irregularitatem extra dubium est, ratio obineat ratio modo dicta.

Quæstio autem est in casu, quo quis occidit vulnerationem, sine expresso animo occidendi. An secuta morte sit censendus voluntarius homicida? R. Ita velle Covar. d. l. na. 2. qui potest sufficere animum vulnerandi. Quæ potestatem procedit, si ex conjecturis colligatur ad proxima & efficax, ex qua moraliter motus qui solet, fuisse applicata, quia talem velle est velle effectum. Hinc qui absque percussione ense, quacumque parte & quomodo potest, voluntarius homicida est dicendus. Quod si instrumentum ex se non sit aptum mortem causandam, aut si aptum sit, non tamen periculolum vulnus infigitur, directè voluntarius non videtur dicendus, cum directè nec in se nec in causa mortem intendit. Non erit tamen extra irregularitatem, cum merito causam dederit. Quomodo in c. fin. eos. mandans vulnerationem, & inhibens, nihilominus incurrit irregularitatem, propter subsecutam mortem ex facto mandati. Ut autem causetur irregularitas, debet casus esse propinquus, nam remota non potest esse impedimentum, Gl. in c. de castro n. 7. V. Suar. de censuris disp. 44. sect. 2. Tægula omnes, etiam Principes, cum non ex ipsorum & in his habeat locum ratio supra dicta. Non tamen Pont. cum sit supra jus humanum hæc irregularitas, quæ est juris humani, non addicitur.

Ubi queritur Primum, An ea addicitur baptizans occidendo? R. Non addicitur, cum Ecclesiasticum impedimentum quo non addicitur, nisi subditus. Nec facit quodiam

quod postea baptizetur, cum in pœnis inspiciatur in principium, licet aliud obtineat in bigamia, ut dictum sup. de bigamis non ordin.

Occisus sit baptizatus, vel non baptizatus non interest; satis enim est, hominem occisum esse, ut obtineat ratio supradicta, *can. Clericum dist. 50.* cum jura simpliciter loquantur de homicidio, quod sequi necesse est, Suarez *d. dist. 44. sect. 3. nu. 4.* Ut non sufficiat sola voluntas aut conatus ad ponendam irregularitatem, imò nec vulnus letale, si non sequatur mors licet per miraculum Ratio est, quia talis reuera non occidit. Hinc tendens ad occidendum inimicum, & inueniens eum mortuum, ut suam rabiem satiet, amputans caput vel cadaver aliter deformans, non potest dici irregularis, quia non potest dici occidisse hominem jam mortuum, qui homo dici non potest. *Navarr. in summa c. 27. n. 219.*

6 Q. II. An incurratur procurando abortum? R. Non alias, quam si foetus sive embrio fuerit animatus, cum jam verè sit homo, non etiam antequam fuerit informati animarationali. *can. quod verb. c. can. Moyses XXXII q. 2. c. sicut 20. h. r. Navarr. d. loco. n. 223.* Est tamen grave peccatum, spem futuri hominis auertere, & jure civili non inultum, *l. si mulierem c. 3. D. ad L. Corn. de sicar.* Infundi animam masculo die quadragesimo feminae 80 tradit *Gl. in pr. dist. 3.* quam videatur Navarr. *d. loco* probatur, & sequitur Covar. *ad Clem. si furio sus p. 2. §. 3. nu. 1.* Sanch. *de Matrim. lib. 9. dist. 25. n. 14.* doctiores tamen Medici aliqui de ea re dubitant. Hinc propinans mulieri poculum, quò minus concipiat, non potest dici irregularis, quia licet peccet impediendo conceptionem, non tamen dici potest occidere aut deformare quod necdum est Navarr. *d. n. 223.*

7 Q. III. An vendens venena? R. Ita videri, si eum in finem vendat & actus subsequatur, cum dans scienter causam cædis, ipsam eadem fecisse videatur, vel saltem ad eam concurrille, *l. 3. in pr. c. l. nihil 15. D. d. tit. etiamsi post longum intervallum subsequatur, cum dilatio temporis non faciat, quo minus effectus sit ejus causæ, & quidem voluntarius, cum intentio præcesserit, & vis causæ præcognita fuerit. Nec proderit ei, qui venena dedit, quod ex post facto antidoto quodam effectum ve-*

neni dari impedire conetur, cum effectus subsequatus in ordine ad præcedentem voluntatem sit voluntarius, quem posterior conatus, qui taotum est secundum quid, non tollit.

Q. IV. An vulnerans non letaliter, si vulneratus ex sua vel chirurgi incuria moriatur? R. Non videri, cum ad irregularitatem requiratur, ut sequatur mors ex actu vulnerantis, quæ non nisi temore hic ab eo causatur: remota autem causa non sufficiens ad mortem alicui imputandam, quàm potius causavit proxima negligentia. *Facit text. in c. significasti 18. h. r. ubi quando percussio non fuit letalis, non contrahitur irregularitas, Covarr. d. p. 1. §. 2. nu. 9.*

Q. V. Quid in dubio, quo non constat, an vulnus sit letale? R. Si non constet incuria læsi aut chirurgi, præsumptius ex vulnere eum obiisse, atque ita vulnerantem teneri de occiso, & incurtere irregularitatem. Nam cum de incuria non doceatur, aut per aliud quid superveniens per accidens mors causata, præsumitur vulnus letale fuisse; præcipuè si brevis temporis infecuta mortis ræsumptionem augeat, quæ res à Judice examinanda, consultis Medicis, *l. semel D. de re militari lib. 12.*

Q. VI. An vulnerans aliquem letaliter, quem alius postea occidit? Resp. Controversam hanc rem esse apud Interpretes juris civilis propter contraria Jurisconsultorum responsa, ut videte est in dictis *D. ad L. Aquil. n. 22.* Iure Canonico decisum est, hujusmodi vulnerantem esse irregularem, *d. c. 18. h. r.* in quo inquiritur, an prius vulnus fuerit letale, Ratio est, quod taliter vulnerans causam sufficientem mortis dedit, atque ita operetur irregularitatem. *Covarr. d. §. 2. n. 4.* Quod & dicendum, si dubium sit ex quo istu, posteriori an priori mors sit secuta, quod tutius sit cessare ab officio divino, quam temerè celebrare, ut ait Pont. *in d. c. 18.* Quin autem sit irregularis posterior, qui letaliter vulneratum peremit, non est dubium, cum licet certò moriturum occiderit, occiderit tamen maturando mortem; atque ita ut *L. Aquilia teneri jure dicitur civili, l. ita vulneratus si. in pr. D. ad L. Aquil.* propter mortem acceleratam, ita & irregularis dicitur etiam de jure Canonico, quia verum est eum occidisse. *Vid. Jul. Clar. §. Homicidium n. 46. Zal. 2. singul. intellect. c. 6.*

11 Q. VII. An mandans alium occidi? R. Certum esse, talem esse irregularem, si effectus subsequatur, d. l. Nihil in fine D. Ad L. Corn. de sic. cum vere intendit homicidium, cuius est proxima causa, quia per alium faciens per se facere videtur. Quo facit *e. fin. eod. in 6.* ubi mandans vulnerari tantum, si mandatarius occidat, irregularis dicitur, quia mandando sit in culpa, & eadem evenite posse debuerit cogitare. Si non sequatur effectus, non est ratio, cur incurratur irregularitas, *c. Non praestat. De R. l. in 6.* cum non solet inferri poena nisi delicto perfecto. Nec obstat *e. i. in fine eod. in 6.* ubi per assassinos mandans interfici Christianos, etiam non secuta caede, excommunicatur, deponitur à dignitate, honore, Ordine, officio, beneficio. Nam respondetur primo, ibi non agi de irregularitate, cum de ea fiat mentio, sed alias injungi poenas, ut per Canones non imposita poena non sit per nos imponenda. Deinde ibi non agitur de quocumque mandante fieri homicidium per alium, etiam pecunia conductum, sed per aliquam ex peculiari natione, assassinorum scilicet, quae gens infidelis consuetudinem habebat interficiendi alios ex mandato Domini, etiam Christianos. Quae res quia cedebat in injuriam nominis Christiani, graviores poenae sunt propositae mandanti, etiam non secuto effectu, ratione turpitudinis mandati: quae cum non habeat locum in aliis mandantibus, non est ad eos extendenda poena Navar. in *Summa c. 27. num. 233. Covarr. 2. Var. 6. 20. num. 9. & 10. Suarez d. sect. 3. nu. 6.*

12 Q. VIII. An profit mandati revocatio? R. Hoc dici posse, si sufficienter fuerit facta, cum mandatum non videatur causa subsecuta caedis, quam mandatarius potius ex sua quam mandantis voluntate perfecit; cum cesset huius voluntas per revocationem, à quo mandatum habuit totam vim nocendi, ut cessante causa cesset effectus. Idem trahunt ad tacitam revocationem, mandatario sufficienter notam, cum & ea faciat cessare voluntatem. Navar. *d. c. 27. num. 233.* citans Innoc. *ad c. Ad audientiam b. t.* communiter receptum. Quod si tamen constet mandanti, ipsum mandatarium pertinacia ductum nihilominus occisurum fuisse, tenetur ex iusticia lege impedire injuriam proximi, quam causavit man-

dando, & quam revocatio non omnino obstat: ut possit videri, omitiendo vel negligenter impedire, quantum in se est, fieri irregularem, secundum ea, quae mox de omittente dicentur. Vid. Suarez *d. sect. 3. n. 7.*

Q. XI. An sit necesse, ut acceptetur mandatum? R. Si mandatarius recuset perire mandatum, & postea tamen illud exequatur, potest videri in mandante cessare irregularitatem, ex eo, quod mors secuta non fuerit contra mandatum, quod nullum fuit, utpote non acceptatum; ut non tam ei imputetur subsecuta, quam malitiae mandanti. Probabilius tamen, etiam non acceptum mandatum eadem subsecutam imputari esse mandanti, etiam si de novo nihil sciret, non sufficienter revocaverit. Non licet non fuerit contractum, mandatum tamen illud continet in se petitionem, vel voluntatem, quam significationem, quae alium ad eundem inducit, & manet non revocata summe, ut quod ex illa sequitur, merito imputatur mandanti, si non indicavit contrariam voluntatem. Innoc. *in d. c. Ad audientiam, Suarez d. sup. nu. 9.*

Q. X. Quid si mandatarius occiderit? Aliquos quidem negare mandantem esse irregularem, ut videre est apud Innoc. *ad c. Ad audientiam nu. 4. h. t.* vetus tamen est contrarium, non fieri irregularem, non quidem propter homicidium voluntario directe interfectum, sed casuali vel indirecte volito, non praetermissa quae erant praecavenda; uti hoc in casu potest esse periculum invadenti alterum, cuius causa mandans. Quae non excusat, quod non fuerit mandatarius, ut sibi caveat, inveniatur & imparatum invadendo, quia haec licentia non removere id, quod subsecutum, cuius non auferat culpam, juxta *d. c. fin. eod. in 8.* Ultra excusat, quod voluntarie alter susceperit mandatum, quia ejus causa non ideo cessat, sed mandans, Suarez *d. sect. 3. nu. 17.*

Q. XI. An mandanti vulnerari tantum imputetur caedis subsecuta? R. Hoc videri potest modo, quod vulnerare volenti, si occiderit, imputetur homicidium, uti paulo ante dictum, & ex eo incurritur irregularitas; cuius ratio eadem hoc in casu, ut eadem juris dispositio

locum habere debeat. Ubi nihil facit, quod mandatum limitationem habeat, scilicet ne occidat ullatenus; quia ea non facit, quo minus mandata sit actio absolute, non limitata quoad modum & instrumentum, cum ex se sit periculosa atque ita intrinsece includat voluntarium. Quod si mandans limitaverit modum & instrumentum, ut non possit videri subesse periculum mortis, si tamen ea sequatur, licet casuale videatur homicidium, tamquam non intentum, erit tamen irregularis mandans, propter culpam, quam commisit mandando, cum licet possit dici non intentum in se, in causa tamen sit intentum, debuerat enim cogitare, posse inde mortem sequi, ut ait Pont. c. *fin. eod. in 6.* Vid. Covarr. *ad d. Clem. Si furiosus p. 2. §. 1. nu. 2.*

16 Q XII. An mandans occidi Titium, si mandatus errans occiderit Marvium, fiat irregularis? R. Ita rectè dici, cum homicidium intenderit, & intentio habuerit effectum, Nec facit, quod sit casuale respectu occisi, cum in se intentum sit homicidium, nec excludatur actus illicitus, nec ratio voluntarii neque adfectus effectusve mali operis minuatur nec delictum sit minus ejusdem speciei & gravitatis cum intento. Covarr. *ad c. Almap. 1. §. 10. nu. 14.* Bart. *ad l. Respicendum §. delinquent D. de penis.* Clarus §. *Homicidium nu. 9.* Facit argumentum *l. Eum qui §. si injuria D. de injur.* ubi Titium percutiens, quem putabat Marvium, tenetur Titio injuriarum, eo quod injuriam facere voluerit, eamque fecerit, quod est satis ad actionem injuriarum, *l. 3. §. itaq; D. de injur ubi & hoc in casu mandatum tendit ad occisionem, quæ est subsecuta.* Sic & tenetur L. Aquilia, qui in adversarium lapidem mittens, non eum, sed prætereuntem percussit, *l. scientiam §. qui cum aliter D. Ad L. Aquil.* Contra tamen responsum dicitur à Card. Caraffa an. 1587. ea ratione quod irregularitas non contrahatur solo animo & voluntate, sed animo & effectu; effectus autem hic cesset, quia non occisus, quem mandans occidi mandarat, Ut cessante homicidio mandato cesset & poena, scilicet irregularitas, maxime cum poena sit strictè accipienda, non etiam extendenda ultra casum Canone aut lege expressum, *c. is qui ubi Gl. De. sent. excom. in 6.* Facit ad hoc text. in *c. Sententiam 9. sup. Ne Clerici vel Monachi Episc.* ubi non tenetur, qui

non occidit, non mandavit aut consuluit. Mandatum autem hic cessat, cum mors non sit secuta ex mandato, quia non facto suo nomine, quo casu ne quidem rati habitio sufficit, *c. Cum quis De sent. excom. in 6.* Nihil facit, quod nisi mandasset eadem Titii, non fuisset occisus Marvius, hoc enim per accidens, & ex remotiori causa, *Gl. in c. De catero 11. h. 2.*

17 Q XIII. An incurrat irregularitatem consulens homicidium? R. Omnino, per *can Pernitiose 23. de poenit. Dist. 1.* ubi quorum consilio, fraude, exhortatione homines occiduntur, homicidii dicuntur rei, nam & in his est mansuetudinis defectus propter causam homicidio datam, quia consulens est vere causa moralis influens in effectum. Quod omnino procedet, quatenus is, cui consilium datum, ex eo motus est ad occidendum, alias non occisurus; nam alias non dicitur consulens actu influere ad tale homicidium, *l. Non solum 11 §. si mandato D. de injur.* ubi requiritur mandetur nolenti. Cov. *ad Clem. Si furiosus p. 2. §. 2. n. 1.* Procedat etiam in eo qui determinatus est ad vindictam, si consulendo animam auxerit & veluti exacerit. Nam & talis verè in actum influit, cum confirmando & augendo animum alterius videatur delicto satis cooperari, ut & mereatur saltem hanc poenam Canonicam. Dico Canonicam, quia poenam ordinariam juris civilis non meretur, quæ requirit, nolenti consilium detur, *d. §. si mandato.* Facit *c. 6 §. qui vero h. 2.* ubi qui inflammaverunt animum Regis dicuntur etiam puniendi, licet non tam levè. Quod si consilium tam simplex fuerit, ut nullo modo concurrerit ad effectum cædis, utpote altero jam omnino parato ad eadem, consulens non potest dici irregularis, quia cesset causa. In dubio tamen potius dicendus consulens non esse liber ab ea, quia cum nemo credatur eo animo ad eadem determinatus, creditur etiam consilio alterius inflammatus. Covar. *d. §. 2. nu. 1.* Suarez. *d. disp. 44. sect. 3. nu. 20.* Steph. de Avila *de censuris p. 7. Disp. 3. sect. 3. Dub. 3.*

18 Q XIV. An idem dicendum de mandato, ut si hoc non auxerit animum alterius, sit mandans extra irregularitatem? R. Cov. *d. c. 2. n. 1. vers. Hac vero* negare istam distinctionem, an sit facturus nec ne, habere in mandante locum ex ratione, quod mandantis causa fiat hoc

delictum & videatur aliis non facturus, ut ait Bar. in *l. non solum §. si mandato D. de injur.* quem sequitur Jalon, communiter ita receptum adferens in *l. 1. num. 22. C. de servis fugit.* Posset tamen oppositum videri probabilius, cum posita eadem ratione, quæ in consulente obriat, idem jus debeat poni. Nec obstat, quod habuerit animum influendi in eadem, quia non influxit, non magis quam consulens in isto casu, ut tenet Nav. *d. c. 27. n. 51. circa fi.* Ut autem consilium operetur prædictum effectum non est necesse, sit directum, nam & sufficit indirectum vel tacitum, cum moraliter parum differant directum & indirectum, quia utrumque sufficit ad normalem influxum; v. g. Si amicus amico injuria adfecto dixerit non intres domum meam, donec novi quid de te intellexero, aut qui præfens in tractatu de occidendo aliquo tacet. Covar. *d. §. 2. nu. 9. Suar. d. sect. 3. n. 14.*

19 Quod si consulens retractaverit consilium? R. Posse videri, tale non fieri irregularem, si omnia requisita ad dissuadendum & revocandum consilium adhibuerit, licet frustra, argumento eorum, quæ dicta sunt paulo ante de mandato revocante, cui ut non imputatur effectus sublecutus, ita nec illi imputari debeat. Quo tamen non obstante, contrarium est verius, quia ex mandato agens alterius nomine agit, cum mandatum concernat mandantem, non etiam mandatarium, cessat autem mandatum per sufficientem revocationem. Aliud est in consilio, quod concernit eum, cui datur, ejusque executio fit nomine proprio, & ponit inclinationem, quæ non tollitur per revocationem, cum intellectus semel instructus non facile mutetur, præcipue in causa vindictæ. Ubi volunt aliqui sufficere, si consulens non possit persuadere ei, cui consuluit, desistat, moneat eum, de cujus capite agitur periculi. Bart. in *d. §. si mandato n. 21.* Verum ea admonitio non videtur excusare, cum etiam diligens in vitando periculo mortis, possit tamen insidiosè occidi, idque respectu consilii dari. Si tamen appareat consulens, admissis rationibus contrariis, & depositis iis, quibus antè motus fuerat, propter alias causas eadem velle exequi, consulens futurus est extra irregulartatem, si quidem cesset concurrere ad actum cædis, quæ non tam sequi-

tur ex ejus consilio, quam potius multo citius, ut causa cessante cesset effectus. V. de de re latius Felin. in *c. sicut 6. nu. 9. & pp. 10. Suar. d. sect. 3. n. 11. 12. 13.*

Q. XVI. An consulens minorem videtur ut parato ad eadem, percussorem tantum mutilationem? R. Non videri esse eadem tali consulente, cum non tam coarctatus eadem vel mutilationem, quam potius primum malum diminuat; nisi tamen consilium minus cooperetur, aut dando consilium minus confirmet animum alterius. Cooperatur quovis modo quia irregularitatem mutat, extra dubium est, *d. c. 6. §. illi autem d. h. men sciat finem intentum, & hoc est persequendo unâ, sive occidendo occidit. Quod procedet, etiam si non intendit eadem, ut non percussit lateraliter, videtur enim non concurrere ad actionem sublecutam, propter opem præstitam, *d. c. 6. §. illi autem d. h. Suarez. d. sect. 3. n. 31. Navar. Dereptor. l. c. 4. n. 23. Avila d. p. 7. Disput. 8. sect. 2. d. 10.**

Q. XVII. An consentiens homicidio fiat homicidium suo nomine aut occidit consentientem dum actus fit cædes, non irregularitatem, cum non impediendo non habendo videatur moraliter cooperari, et ejus remotionem contra dicendo ostendit, ubi displicere eadem. Ubi nihil obstat, quod interiori consensu eadem probet; non enim ea res vitabit contradictionem exteriorem per quam removetur exterum opus ad eadem concurrentes: ut ille consensus interius exponat mentale homicidium, tamen sufficit ad irregularitatem. Si cædes non fiat suo nomine, exterior consensus, qui colligitur ex silentio, non est efficax ad inducendum irregularitatem, cum nullum ponat consensum, sed tantum mentale homicidium, non est efficax, uti dictum, ad hunc effectum. In *l. d. c. sicut 6. num. 11. h. t. & 12. Avila d. disp. 6. §. 1. dub. 7.*

Q. XVIII. An rati habitio sive approbatio homicidii jam perpetrati inducat irregularitatem? R. Hoc velle Navar. *d. c. 27. n. 10.* suo nomine fit factum, & quod antequam haberet, mandatum poterat ratum habere. Felin. *d. c. sicut 6. num. 11. h. t. & alii relati à Covar. p. 2. §. 1. num. 4.* ex ratione, quod rati habitio

mandato comparatur e. *Ratihabitio de R. I. in 6.* mandans autem fiat irregularis. Et facit argu. e. *cum quis de sent. excom. in 6.* ubi ratam habens percussione Clerici suo nomine factam, est excommunicatus. Negativa tamē verior, quam recte tener Covarr. *d. loco ea ratione*, quod licet suo nomine facta sit cædes, ad eam tamen non concurrerit, cum demum peracta cæde eam ratam habuerit. Ut cum *ratihabitio* sit posterior, non possit dici causa homicidii, uti requiritur ad ponendam irregularitatem, quæ non inducitur nisi ex concursu, & non nisi in casibus iure expressis, cum lex pœnalis non sit extendenda. Ut nihil obstat *d. cap. cum quis*, quia loquitur de excommunicatione, & sic in casu à canone expresso: quo modo & accipiendum *cap. felix de pœnis in 6. & Clem. 1. eod. tit.* Nihil obstat *d. c. Ratihabitio* quia eius decisio procedit quoad culpam, non etiam quoad pœnas juris, cum *ratihabitio* respiciat solummodo cædem ut obiectum, non etiam ut effectum. Ut non possit facile videri delictum à ratam habente commissum; atque ita nec pœna poni potest, nisi aliud fuerit iure expressum, uti in dictis locis. Hinc etiam erit extra irregularitatem recipiens homicidam, defendens, celans, donans quid propter cædem commissam, quia hæc cum subsequantur, non possunt ponere causam homicidii, quamvis faciant præsumi mandatum. Felin. *d. c. sicut n. 4. b. r. l.* ac de hac questione Suar. *d. sect. 23. & seqq. Avila d. sect. 5. Dub. 6. & dixi ad D. h. tit. n. 23.*

23 Q. XIX. An omisso obviandi homicidio ponat irregularitatem? R. Aliquos distinguere, an omiserit impedire ex dolo, an vero ex negligentia: illo casu fieri irregularem. Covarr. *p. 2. §. 2. n. 7. in fin.* ex ratione, quod eo casu non obvians percussioni Clerici excommunicationem incurrat, *cap. quanta 47. inf. de sent. excom.* verum minus recte, ut mox dicetur. Alii indistincte volunt irregularitatem poni, cujus sententia videtur esse Navarr. in *can. non inferenda XXXI q. 3. n. 18.* Movetur per textum in *d. can. qui habet*, non repellentem à socio injuriam, si potest, tam esse in vitio, quam facientem: & per *can. fin. ibid.* ubi dicitur: qui desinit obviare, cum potest, consentit. At neutra istarum opinionum proba, quia sive dolo omiseris, sive non, tamen potes videri

concurrere ad eadem, uti requiritur; permittens autem non concurrit, nec est iure expressum, quod ea de causa incurratur irregularitas. Unde recte distinguis in modo, quo quis tenetur obviare incommodo proximi, an ex lege caritatis solum, an vero ex lege iustitiae. Illo casu, etiam si sit voluntaria omisso, ex odio interno aut desiderio mortis proximi, nulla incurretur irregularitas, cum ista omisso nullam ponat cooperationem. Quo facit *can. fin. XXIII. q. 8.* ubi nec consilio, nec auxilio cooperantes dicuntur esse extra noxam. Ut nihil obstat Canonones jam relati, quia accipiendi in casu caritatis. Posteriori verò omittens irretitur irregularitate. Probat hanc sententiam per *d. cap. quanta*, ubi excommunicatio infertur non impediendi Clerici percussione, ut idem possit videri dicendum de irregularitate, quæ minor est. Verum & hoc minus recte, cum argumentum à majori non procedat in pœnis; & deinde non infertur irregularitas nisi in casibus iure expressis. Ut rectius fundamentum ponatur in eo, quod non impediens, quando ex lege iustitiae impeditur tenetur, habeatur pro faciente; quo modo & ad restitutionem obligatur damni dati, *arg. d. cap. quanta, ubi Gl.* quatenus tamen sine gravi suo damno potest impedire, alias non videtur teneri Navarr. *d. loco num. 20. & seq. & c. 27. num. 231. Suar. Disp. 45. sect. 4. num. 3. Avila d. sect. 2. dub. 7.* Non obstat præmissis, quod iste casus non sit iure expressus, cum requirat factum, omittens autem non faciat; nam licet propriè non faciat, interpretativè tamen facere videtur, e. *qui non facit 164. De R. I. in 6.* Hinc Medicus, qui ratione stipendii tenetur curare aegrotum, omittens erit irregularis, ex jam dicta ratione. Dico, ratione stipendii, nam si stipendium nullum à civitate habeat, non tamen ex obligatione iustitiae, quam caritatis videtur obligari. Hinc etiam quis citi homicidium tractari, non revelans, si ex caritate sola, tenetur revelare; aliud, si ex iustitia.

24 Q. XX. Quid si defendere proximum ex caritate volenti persuaserit, ne defendat, & indefensus alter occidatur. R. Navarr. *d. c. 27. n. 231.* velle talem esse irregularem, *arg. can. si quis viduam Disp. 50. & can. periculose de pœnis. disp. 1.* propterea quod ex dissuadentis opere illicito videatur sequi injusta deformatio. Contrariū

tamen posset alicui non malè probati, quod consilio tali adquirens non sit irregularis, ut nec consulens debeat esse talis, cum sit causa magis remota. Et hoc in casu, quo tantum diffusit illi, quantum ex caritate tenebatur proximum defendere; nam si ex iustitia, ut prior omittens, ita & consulens incurret irregularitatem, cuius sit causa. Dixi autem, si persuaserit, quia per violentiam, fraudem, aliamve injuriam a defensione proximi quem retrahens peccat contra iustitiam. Nam licet volens defendere tantum teneatur ex caritate tamen proximus habet jus, ne defensio ista impediatur ab alio per injuriam. Vid. Avila d. dub. 7.

25 QXXXI An fiat irregularis dans consilium ut quis se exponat casui, unde periculum sit mortis? R. Ita rectè videri, cum consulens alicui, ut se occidat, eade secuta fiat irregularis tamquam homicida; idem autem sit facere & exponere se morali periculo faciendi; consulere factum, & periculum, unde factum sequatur. Præterea ut est homicida sui, constituere se in proxima & temeraria mortis occasione, ita & idem periculum consulens dicendus est ad eadem concurrere. Et hoc, si consulat quis, ut alter illicitè se exponat periculo mortis. Nav. d. c. 27. n. 2. 35. Nam si ut licitè se exponat, quis consulat, pro bono publico, pro iusta patriæ defensione, non magis potest dici irregularis, quam qui milites hortatur ad prælium, ut mox dicitur. Unde sequitur, non esse irregularem, qui consulit alteri, ut moriatur pro fide, cum hoc nihil aliud sit quam exhorrari militem Christi ad fortiter potius occumbendum, quam devianandum à sui Salvatoris doctrina, cum animæ interitu. Cov. d. p. 2. §. 5. nu. 6. Quo modo ut non peccat amicum liberans cum periculo propriæ vitæ, ita nec consulens, qui nec directè nec indirectè intendit consulo mortem, sed magis periclitanti subsidium ferri. Vid. Avila d. fest. 2. dub. 5.

26 QXXXII An si plures ex repentina occasione rixantes alicquem occiderint, omnes fiant irregulares? R. Ita rectè dici, sive omnes inflixerint vulnera letalia aut non letalia, sive unus tantum, can. fin. XXXII. q. 8. ubi Glos. qui textus indistinctè loquitur de omnibus una pugnantibus; cum eos tantum extra noxam ponat,

qui nec impugnantur, nec vulnerantur, neque consilio aut auxilio sunt cooperati, sive velletur auctor; tunc enim omnes habeantur pro defensoribus, ne scelus maneat impunium. Item ibi la §. sed si plures D. ad L. Aquil. sive etiam loquitur, d. can. fin. qui simpliciter loquitur. Nam cæcili non vulnerantur, vel non letaliter, sed unus tantum, auxilium tamen aliquod præstiterunt, cum comitari hominem ad committendum maleficium, & adhibere, ut in cooperationem, atque ita ad iurisdictionem. Ut non obstat, quòd irregularitas factum requirit, can. fin. XV. q. 1. quia hic factum potest cooperatio. Non obstat textus d. l. de homic. sed si plures, qui vult, singulorum iurisdictionem rari, ut solus ille puniatur, qui letaliter occidit; nam hoc ita disposuit quod vult Canonibus aliter visum, ut patet d. l. qui habet, iuxta statuta Canonum, quibus talis caratur, aliud esse iure Canonico, propter maiorem mansuetudinem. Plura dicitur d. d. q. 3. n. 8. & seq. Dicta eatenus obtinent, quando homicidium commissum ab habente letalia, qua de re paulò infra.

De Homicidio causa Defensionis, quod & Necessarium vocant.

Defendere seipsum iure naturæ est licitum, etiam usque ad eadem aggressions. Item d. de iur. & iure; cum moderatum nomen in ulpate tutelæ; id est quòd ius non possit alteri impediti, & est tanta, ut nec proli documento proximi possit iure prohiberi, quod in particulari iudicate est præsentia. In foro conscientie potest quisque sequi iudicium suæ conscientie, aut alicuius docti & prudentis, bene excussis circumstantiis, quæ & in foro contentioso diligenter examinetur. Iudex: qui primò advertat, an is, qui occidit in periculo fuerit per aggressionem alicuius, ab his non esset defensorio. Ubi non erit necesse expectare imperum aggressoris, ejusve ius possit enim esse sera defensio, ut præventiva sit extra culpam, si desperet se ab his non posse propè aggredientem posse repellere. Et hoc, si sine mora aggressurus, nam si ex intervallo tantum, non erit licitum prævenire, quia tunc via posset evadere periculum, Nav. cons. 21. d. 1. Hinc

Hoc inimicum gladio stricto ad se venientem fugata petens, aut latronem emissio telo occidens, erit extra noxam. Et hoc si aggressio sit iniusta, nam si iusta, secus dici possit: ut in occidente ministros iustitiae, quos occidendo non iuste à se repellit reus, & non citra irregularitatem, cum non invadant, ut occidant, sed ut mandatum impleant, licet ex ejus impimento possit subsequi mors. Secundo, an defensio fieri poterit minori læsione proximi; nam si sufficeret mutillare, aut vulnerare, occidit erit immoderata, propter gravem culpam, quam continet in repulsione proximi. Tertio, an defensio sit facta citra culpam talem, quæ non transeat in aggressionem. Nam si quis fugientem invadentem, etiam post acceptum vulnus, sequatur & occidat, aut mutilet, excedet moderamen inculpatae tutelae, cum fuga invasionis faciat cessare periculum invasi, qui proinde non excusabitur. si fugientem insequens occidat; nec excusabit vulnus acceptum, qui non tollit animum vindictæ, ut tradit Pont. in e. significasti 18. in sine h. t. Suarez Disp. 46. sect. 1. n. 7. 8. 9. Itaque homicidium in necessariam sui defensionem ut jure civili est extra poenam, ita & jure Canonico excusat ab irregularitate. Et hoc omnino secundum jus novum. Clem. un. h. t. quod excusat eum, qui occidit vel mutillat invadentem, aliter mortem evadere non valens Navar. in summa cap. 27. n. 207. Covar. ad d. Clem. un. p. 3. §. unico.

28 Verum dubitatur, An & idem obtineat de de antiquo? R. Negare Gl. in e. sicut dignum §. Cler. V. consilium h. t. ubi dicit ad Ordines alios aspirare reum non posse. Pro quo videtur facere textus in can. de his 6. dist. 30. & alii similes. Contra tamen verius est, etiam jure antiquo extra irregularitatem fuisse occidentem in necessariam sui defensionem: & patet ex eam qui à te dist. 30. qui ait, eum canonicè non judicari, qui necessario occidit. Facit, quod d. Clem. non tam contineat verba inducentia jus novum quàm explicantia vetus. Nihil obstat d. can. de his, nam licet loquatur de homicidio factò in defensionem, non tamen necessarid & non citra culpam; uti & loquitur d. c. 18. h. t. Nihil etiam obstat Trid. Sess. 14. c. 7. quod eum super homicidio necessario committit dispensationem Episcopo, videtur supponere, quod

& tale inducat irregularitatem, quia loquitur in casu quo reus excedit moderamen inculpatae tutelae. Itaque verior habet opinio, & olim & hodie moderamen inculpatae tutelae facere ex homicidio non infligi irregularitatem, ea ratione, ne necessitas vertatur in culpam, & quod jure est permillum puniatur, contra l. Gracchus C. ad l. Inl. de adul. d. Clem. un. Quod obtinet non tantum in laicis, sed & Clericis, cum nec his sua vita sit negligenda. Ex dictis consequens est, si excedatur defensionis modus, occisorem non esse immunem ab irregularitate, cum ratio eius in eo locum habeat, scilicet defectus perfectæ lenitatis, nisi excessus sit levior, & inevitabilis. Covar. ad d. Clem. un. §. 2. nu. 3.

29 Q. II. An ex injuria antecedente possit poni inculpata tutela in injuriante se defendente contra injuriantem? R. Aut post moralem interruptionem injuria data affectus injuria aggreditur injuriantem aut incontinenti in ipso injuria actu. Priori casu moderamen inculpatae tutelae potest videri habere locum; cum prior injuria non sit circumstantia præsentis actionis, nec moralis ejus causa, in posteriori verò casu quæstio est. Exemplum sit in adultero, qui deprehensus à marito in ipso facto, eum se invadentem occidit, non data alia invadendi via.

30 Quæstio inquam est, * An adulter possit dici hoc casu servasse moderamen inculpatae tutelae. R. Id negare Nav. d. c. 27. n. 238 & cons. 32. 34. 35. h. t. Movetur hoc argumento, quod dedit operam rei illicitæ & periculose ad homicidium, ut dans causam videatur & causatum procurasset; præcipue cum talem causeret injuriam, unde exdes sequi solet. Adfirmantium opinio est probabilior, modo adulter circumspicte egerit, omnino removendo causam homicidii, non agendo incaute um aliena conjuge, quia tunc immediata defensio est moderata, prior autem occasio remota, quæ non sufficit ad irregularitatem. Deinde sine culpa non contrahitur irregularitas ex privato homicidio; hic autem culpa deest, saltem quoad homicidium, licet non desit quoad adulterium: quod cum per se non ordinetur ad homicidium nisi valde remotè, non sufficit ad irregularitatem, cum non ponat sufficientem aggressionem per adulterium, qui eam non intendit proximè, sed data occasione tantum se defendit, ut non possit non

videri defensor. Vid. Suarez *d. sect. 1. num. 10.*
et 11. Nav. De restit. lib. 2. c. 3. n. 348. et seq. Avila
p. 7. Disp. 5. sect. 3. Dub. 3. Quod si fugiendo po-
tuerit adulter evadere impetum mariti, tenetur
fugere; quia non potest ullatenus fuga isto. casu
videri ei turpis, qui ob turpitudinem, quam
commisit, patitur impetum alterius. Itaque
non tam inspiciendum, rei licite quis operam
det, an illicita se de an sit opus ordinatum ad ho-
*miciidium. Suar. *d. locum. 12.**

32 Q. III. Quid si in vasus potuerit fuga evadere
 periculum? R. Videtur laxiorem eorum opinio-
 nem, qui excusant occidentem, qui fugam poterat
 periculum evadere sine dedecore. Cujus opinio-
 nis videtur esse Felinus, in *c. suscepimus 10. h. t.*
 strictiorem vero eorum, qui minime eum excu-
 sandum, cui fuga fuisset dedecori Navar. *hic cons. 6.*
n. 4. Covarr. d. p. 3. §. 1. n. 4. per text. in d. Clem. un.
qui se fundant in eo, quod periculum alteri non
potuerit evitari; quare sententia rutilior est. Probabi-
lis tamen tutaque videtur media sententia, sci-
licet irregularem non esse in casu, quo fuga non
est sine periculo vitæ, aut gravis infamia nota,
eum quod evitari non potest sine gravi nota,
moraliter iudicatur inevitabile, quod moraliter
est necessarium viro bono evitare infamiam,
*eum fama vitæ aequiparetur. *l. i. §. penult. D.**
quod metus causa. U. ste casus dicendus sit cõ-
prehensus sub verbis d. Clem. un. Et hoc, si non
dederit causam aggressionis, ut quia cum uxore
invenitur, aut aliam injuriam inculcit; tunc enim,
si fugere possit, fugiendum illi est. Alias recte
resistit, idque si injuria incontinenti sit com-
missa, nam si diu præcessit, non est opus ista li-
mitatione. Si vero fuga non sit futura dedecori,
invasum occidendo, licet in foro civili possit dici
extra noxam esse, coram Deo tamen talis non
excusatur, nec in foro Canonico est extraregulari-
ritatem, cum in eo deficiat moderamen
ineculpatae tutelæ, atque ita ponatur defectus
*semitatis, causa irregularitatis. Vid. Suar. *d. sect.**
1. n. 5. et 6. de vitiis d. sect. 3. dub. 1. conel. 3. Hinc com-
muniter recipimus, Clericum, cui pugnat tur-
pe est, non etiam fugere, si malit occidere, quam
*fugere, esse irregularem. *Gl. in d. c. 10. et in d.**
Clem. un. ubi textus se fundat in eo, quod aliter
periculum evitari nequeat: hoc autem in casu
potest evitari sine ullo præjudicio; non corporis,
quia potuit evitari, non honoris, quia fuga

non est infamis, imò decens Clericis, *et c. in*
in fine. Quod dictum de vine defensoris co-
poris à mutilatione, cum acquiescit homici-
cidio, quantum ad hunc tractatum, et cetera
hæc sit gravior, quam ut quis eam sibi vitæ
debeat pati, Cov. d. §. 1. n. 2. Adeo ut etiam in
defensionem sui à mutilatione liceat vitæ
rem occidere, si alias integritas membrorum
propugnari nequeat.

Q. IV. Quid si non possit se quis evadere
 cum periculo innocentis intermedium? R. Per
 innocenti interpositionem non est ab-
 eui jus defendendi se, à natura competens, ut
 ejus cædes tantum per accidens vitæ con-
 tingere, ut pote non intenta, sed sic ut opo-
 re licito & necessario: ut non possit de opo-
 rari irregularitatem, cum nullus ponatur
 defectus lenitatis Navar. *De restit. lib. 1. c. 3. n.*
147. Sic arcem aut urbem oppugnans, in qua
sunt innocentes, non tenetur ideo minus eam
oppugnare, ut nocentes puniat: & ceterum
Turcarum invasus non tenetur à sui defen-
sione cessare propter remiges Christianos, quia
ea sunt & lædi possent, quia damnatus licet
*accidens illis contingit, Molina de heri *et c.**
tract. 2. disp. 119. Vide eundem de Christianis
*remigantibus. *Disp. 115. et dicta ad D. n.**
num. 41.

Q. V. An in defensionem honoris occidens
 sit irregularis? R. Eadem hæc potestas non
 spectare ad vindictam, quam ad necessitatem
 sui defensionem, cum possit honor læsus con-
 petentibus actionibus recuperari. Ut
 tur reus irregularis fieri, in ejus non tam de-
 fensionem, quam vindictam occidens non no-
 xians: etiam si in foro civili homicidii non
 iusmodi faciat cessare poenam ordinatam
 Gail. 2. *Obs. c. 100. Quo modo dicatur, in*
mentis occidens hoc impedimento tenetur.
Dico læsus: nam ante actualem laesionem
ecet eam impedire, si aliter honos salvare
nequeat. Recentiores plerique tenent, laesionem
esse defensionem, etiam cum mutilatione
cæde honorem lædentis. Quò facit, quod
dictum ante, non teneri fugere invasum, si
fuga illi sit allatura gravem infamiam, non
honor non sit viro bono minor, quam vitæ.
Quomodo & in defensionem pudicitiam
*est cædes eam violare volentis, *h. i. §. penult.**

Ad L. Corn. de sicar. cum pudicitia integritas culpabilis damni pecuniarii estimatione major recuperari nequeat. Vide dicta ad D. eod. n. 45.

34 Q. VI. Quid de eade facta in def. officioem reum? R. Secus utiam communem. videri, occidentem non esse extra irregularitatem, etiam in casu, quo bona sunt omnino amittenda; ex ratione, quod caritas obliget ad haec bona concedenda proximo pro tuenda eius vita. Deinde quia jus Canonice tantum ex capit. defensionem propterea vitae, d. Clem. un. in V. quia mortem aliter vitare non valet, propter necessitatem mortalem iure idem non sit tribuendum defensionem bonorum, quae non tam necessaria. Facere eot videatur, c. 2. h. t. in V. te tuaque liberando, quasi tunc sit licita rerum defensio cum eade alterius, quando simul & persona defendentis periclitatur. Eodē facit, c. suscipimus 10 h. t. in V. Expediebat potius post tunicam relinquere pallium, & rerum suscipere iacturam, quam pro conservandis rebus vilibus & transitoris in alios sua acriter exarsedere. Facit denique, quod furem nocturnum iura & Canonica & civilia occidi permittant, non etiam diurnum, nisi se telo defendat. l. 4. D. Ad L. Aquil. & c. h. t. Et ita Curiam tenore Rom. tradit Navar. in summa c. 13. num. 5.

Verum, his non obstantibus, in contrariam sententiam inclinare videtur Covar. d. p. 3. §. sum. in fine, ex ea ratione, quod tale homicidium sit inculpabile. Nec recte objicies, quod & homicidium a milite in justo bello, & a iudice commissum sit inculpabile, nam in his est voluntarium, cum illi seingerent isti actioni: in hoc vero casu reus cogitur ad actionem ex causa solius defensionis, quae ut licita quoad vitam, ita & quoad bona temporalia, quae quodammodo vitae comparantur. l. Advocati C. De advoc. divers. iudicior. Facit c. 2. in fine eod. in 6. Ubi non est irregularis accusans furem ex ista causa, ut nec sit dicendus irregularis bona defendens. Alias daretur licentia pravis hominibus alios bonis suis spoliandi, qui hac via constituerentur in gravi necessitate; & ut non constituerentur, per bonorum partem ablata, ad necessitatem, si tamen ea sit sufficiens ad poenam laquei, quidni & sufficiens ad defensionem cum rapientis nocimento? Quo facit d. c. 2. h. t. Ubi dicitur, te tuaque defendendo, non debet.

diei copulativum utrumque requiri, quia alias sequeretur absurdum, vitam scilicet in periculo existentem, si non simul bona periclitentur, defendi non posse; sed signum copulativum accipi debet disjunctivè pro vel, argum. c. verum sup. De iurejur. ubi dum causa vitae & rerum servandarum iurantes absolvuntur, necesse non est copulativum illa duo concurrant, cum alterum sufficiat, & causa rerum conservandarum, quibus sufficiat vita salutis nostrae, quae sunt nobis pro viatico, ut ibi ait Cujac, si sufficiens ad absolutionem à juramento ab invitis praestito. Nec est infrequens Es pro vel poni, ubi id materia exigit, l. saepe 53. D. de V. S. ubi Alciat. Quod ita procedet, si res sint magni momenti, nam pro re minima non videtur concessum jus defensionis, cum tanto proximi detrimento. Præterea si desit probabilis res recuperandi spes, alia via; nam alias defensionis modus non esset extra culpam, Nav. d. c. 15. n. 2.

Non obstant pro altera parte ad iusta nam solutio ad d. c. 2. patet ex dictis. Quantum ad d. Clem. un. etsi tantum de vita propria loquatur, non tamen excludit bona, quia ad vitam spectant, uti dictum. Et quod non ad solam defensionem vitae sit textus iste restringendus patet ex can. Quia dist. 30. ubi etiam ad tuendam libertatem caedens facta non sponte mea dicitur esse extra culpam: quod se aliter haberet, si textus in d. Clem. un. esset strictè intelligendus, ut loquitur. Nec facit, quod libertas passim equiparetur vitae, quia & bona vitae equiparantur: ut, cum restrictio textus hac in materia sit odiosa, extensio verò favorabilis, haec sit potius admittere nda.

Quantum ad d. l. 4. D. Ad L. Aquil. & d. c. 32. h. t. accipienda est decisio eorum in casu, quod si diurnus fugari potest, qualis sine culpa non occiditur. Nec faciunt verba, si se telo defendas, applicanda enim non tantum ad defensionem vitae, sed & rerum, quae si salva haberi possunt contra vim furis diurni, non rectè is occiditur; si autem nequeant haberi salva, propter impetum furis, qui armis agit, quidni defensio est licita? Quantum ad d. c. 10. in illo non agitur de necessitate vitandi nocentium, uti nec agitur de eo in c. significasti; h. t. Et hanc opinionem communem esse tradit Jul. Clarus, alios allegans, §. Homicidium n. 25.

34. *Et* 47. Vid. Suarez d. disp. 46. sect. 2. n. 1. *Et* seqq. Avila d. sect. 3. *Aub.* 4. Navar. de Restit. lib. 2. c. 3. n. 295. Obi nec etiam hæc opinio non tantum in laicis, verum & in Clericis, quos non minus deest vitam bona ad vitam necessaria defendere, quam laicos, ut patet ex c. *Olum* 12. *Sup. de restit. spoliat.* ubi Clericus invasorem possessionis incontinenti potest repellere: *Et c. dilecto de sent. excomm. in 6.* ubi Clerico contra spoliatorem permilla est rerum defensio contra violentiam eas invadentium.

35. Q. VI. An advocans alios in justam sui defensionem, per quas occiditur aggressor, sit irregularis? R. Non esse, cum ut per se corpus aut bona defendere ei licet, ita & per alios licere debeat; quia per alios faciens per se facere videtur. Nav. c. 27. n. 212.

36. Q. VII. An taliter advocati sint extra noxam, Id omnino negare Nav. d. c. 27. n. 213. & velle eos irregularitatem incurrere, non tantum quia talis in defensionem extranei invasorem occidat, sed & patris, matris, etiam in casu, quo aliàs caperetur civitas, aut exercitus fugeretur. ex ratione. I. quia nulla necessitate prematur, & æque sit diligenda unitus proximi vita, atque alterius. II. Quod exceptio in d. *Clem. un.* tantum loquatur de propria vita, quibus non obstantibus, v. i. or est sententia contraria quam ut talem amplectitur Covar. d. §. un. n. 5. ex eo, quod licitum sit innocentem defendere etiam cum periculo invaloris; cum magis sit diligendus innocens quam nocens, atq; in pari causa sit prior Quo omnino faciunt textus in *can. error dist. 83. can. non inferenda XXIII. q. 3. Et d. c. dilecto*, qui participem culpæ faciunt non impediunt mortem proximi, & negligentem videri soverere eum, qui injuriam infert. Præterea irregularitas non contrahitur nisi per culpam, aut per spontaneam voluntatem, hic nec est culpa, nec spontanea voluntas, cum tantum sit intentio defensio; per accidens autem sit occisio, sine qua obtineri non potuit defensio. Denique si advocans in auxilium non est irregularis, etiam arma præbens, ut fatetur Navar. d. c. 27. n. 221. non est ratio, cur advocatus sit irregularis, cum quod per nos possumus, possumus & per alios. Ubi si contingat advocatum occidi, non poterit dici eam nocere advocanti, qui licite eum advocavit, d. c. dilecto. Dicta procedunt non

tantum, si defensio proximi cadat sub obligationem, quo casu non est dubium non occisionem voluntariam & culpabilem fore in casu, quo nos cadit sub obligationem, & isto sit licita proximi defensio, non culpabilis quam ab ipso advocante facta, in tanta intentio occisio quam defensio per se in tota ab iniquo aggressore. Ut secundum *Clem. unicam*, sit & talis advocatus irregularitatem, non obstante, quod illa non excipiat defendentem vitam proprioque etiam ratio subest in defendente vitam in iuste per alterum invasi Et hoc eo magis propinquior est persona, quæ defenditur, ut patet, in art. quamvis contrarium sit Nav. d. loco n. 213. Vid. Suarez d. disp. 46. §. 3. *in d. Aub. 4. vers. Denique* Pet. a Navar. d. h. n. 4. c. 3. n. 418. *Et* seqq.

Q. VIII. An in defensionem Repelli, ad dens sit irregularis? R. Hoc admittit Navar. d. loco n. 215. *Et* c. 15. num. 2. dicitur I. arguuntur iudicis, qui cum teneatur occidere invidiosum, tamen fiat irregularis. II. Quia *Clem. unica* tantum excipiatur propria vita defensio. Contrarium tamen verius, cum irregularitas non contrahatur, nisi per homicidium voluntum, quale non est; de quo agitur, in quilibet teneatur ex ratione naturali defendere patriam. Atque ita cum de foedere, non occidendo exerceat actum virtutis obligatis sub peccato, cuius obnoxius est occisio non potest dici contraxisse defectum pietatis lenitatis, ut sub finali clausula, d. *Clem. am* hic casus dicendus si contineri. Non est arg. sumptum à iudice, nam homicidium eo mandatum est voluntarium in casu, in sponte adsumit, vel non ita coacte obsequio iudicis. Hoc autem in casu non est voluntaria causa, quia defendere cogitur. Videtur tamen in simili apud Cov. d. §. unico. n. 5. & Pet. a Nav. d. c. 3. n. 419.

Postremo queri posset, An in coactionem vitam matris liceat dare pharmacum pro fortis in utero extinguatur? R. Videri licet licere, si partus iam sit animatus, quia non potest quis directe occidere innocentem, nisi cum fervet. Si necdum sit animatus, potest dari pharmacum directe tendens in rationem matris, etiam si inde possit con-

gere abortus; praevalere enim vita matris, quae
gravius sentitur detrimentum, quam cau-
tur indicere: x abortu. Si probabile sit, ali-
utrumque mortuum, volun sine culpa reme-
dium mari adhiberi posse. Nihil obstante
s. si aliquis s. b. s. quod vult ut homicidam ef-
se damnandum, qui abortioni dat causam,
quia loquitur de eo, qui sine causa id facit, &
sic culpam committit, quae hoc in casu nulla
est, ut explicat Nav. c. 23. n. 62. Cov. ad d. Clem
un. p. 2. §. 3. n. 1. in fin.

De Homicidio publica auctoritate à
Iudice vel eius ministris com-
misso.

39 **L**icitum esse huiusmodi homicidium, uti
& mutilationem, quando id crimina ex-
poscunt, non est dubium, neque enim ali-
as possit esse cura inter improbos innocentia.
Oritur tamen ex eo secundum Canones irregu-
laritas, c. Clericus & c. sententiam sup. no Cle-
rici vel Monachi &c. cum sit omnino volunta-
rium: ingerit enim se tum iudex. tum ministri
illi ministerio & actioni, per quam maxime
contrahitur defectus lenitatis, in quo ponitur
rora ratio irregularitatis. Ut non obstat, quod
sententia sit iuste prolata, caedes vel mutilatio
subsecuta sit inculpabilis; tantum enim quaer-
itur, an fuerit voluntaria, in se vel sua causa,
qualis est hac in parte.

40 Hinc Iudex ferens sententiam capitalem sit
irregularis, sive laicus sive Clericus. Et si enim
pleraque loca de Clerico loquantur, non minus
tamen in illo quam in hoc, deficit lenitas, ut
satis colligitur ex can. 1. disp. 31. Non alias autem
hac irregularitas incurritur, quam secuta mor-
te, ex qua causatur. Sententia nomine com-
prehenditur quodcumque praeceptum ad mor-
tem tendens, cuiusmodi est & sententia, quae
privat alimentis, unde reus postea moritur. Co-
var. d. p. 2. §. 5. n. 7. Sub iudicis nomine con-
tinetur & adfessor, consultor, exhortator, &
quilibet alius ad sententiam ferendam concu-
rens; Pontifice tamen inferior, quem irregu-
laritate non adfici ex eo patet, quod haec sit
iuris humani, supra quod est Pont. ut dictum
supra. De constitut.

41 Ubi primò quaeritur, An Princeps vel Do-

minus temporalis, uti Episcopus, vel alius Ec-
clesiasticus, cui est temporalis jurisdictio,
mandando eam aut delegando contrahat ir-
regularitatem, subsecuta caede per delegatum
R. Miramè, si commissio fiat pure ac debito
modo, non determinatè ad poenam mortis, a-
lioqui non tam committeretur jurisdictio,
quam executio sententiae latae per delegan-
tem. Pura delegatio erit, quando indifferenter
jurisdictio datur ad exercendam iustitiam, si-
ve in genere quoad omnia crimina; sive in
specie quoad tale factum, juxta, c. fin. ne
Cler. vel Monachi in 6. quod cum loquitur de
delegatione in particulari, multo magis obti-
nebitur generali. Nam quò commissio est ge-
neralior, hoc magis abstrahit à concursu ad
poenam mortis. Non obstat quod commissio
videatur causa homicidii, quod sine ea talis
non contraxisset; nam voluntas committentis
non fertur ad homicidium, sed ad exercitium
iustitiae, cuius nomine data jurisdictio, ex qua
reliqua consequentia respectu committentis
sunt accidentaria. Covar. d. §. 5. n. 8. Suar. de
cenfuris disp. 47. sect. 1. n. 5. & 6. Avila p. 7. disp.
5. sect. 2. Dub. 4.

42 **Q. II.** An injusta delegati sententia adficiat
delegantem? R. Non magis quam iusta; cum
iniquitas alterius non debeat alteri nocere,
qui non est particeps: neque enim tam dele-
gatus movetur à delegante, quam à se & sua
malitia. Nisi tamen subsit culpa delegantis,
qui cum morali periculo committenda inju-
stitiae sine sufficienti examine & cognitione
personae delegavit jurisdictionem, cui ideo
efficitus merito imputatur Gl. DD. ad d. c.
fin. Ne Cler. vel Monachi in 6. Suar. d. sect. 11.
n. 9.

43 **Q. III.** An ponens leges sanguinis fiat ir-
regularis? R. Non videtur, quia talis actio non or-
dinatur per se ad homicidium, verum ad bo-
nam gubernationem, ut delicta caveantur. Est
que talis legum constitutio magis indifferens,
quam ut sufficiat ad irregularitatem, Unde &
consultens tales leges ex vi actus, non est ir-
regularis: ut nec dicens ex his legibus deberi poenā
mortis. Si tu in universali & abstracto dicat, &
merè speculative; aliud si practice, & in parti-
culari, quo ad certam personam concurrat enim
ad eandem, subsecuta morte. Ita dicendum

de docente in Scholis leges penales, in generali & theoreticam in particulari docendo moveret ad sententiam ferendam & sic influeret ad eandem non citra irregularitatem. Nisi iudex, qui consulit aut docetur, sit promptus ad eandem, ut docens aut consulens nihil possit dici cooperari, secundum dicta *sup. eod. n. 17*. Idem statuerendum in concionatore, dum generaliter e cathedra monet iudices, servent leges, Remp. perditis hominibus purgent, qui non potest dici concurrere. Suarez *d. loco. n. 8*, Avila *d. sect. 2. dub. 6*.

44 Q. IV. An iudices Ecclesiastici reos convictos tradentes brachio seculari incurrant irregularitatem? R. Per laicos reos brachio traditos seculari minimè incurrere, quippe qui non tam traduntur, quam relinquuntur brachio seculari, *Glos. in c. ad a' olendam V. laicus sup. de haeret. D.* Clericis verò traditis majus dubium videri posset, eo quod per eorum traditionem videatur dari causa carceris, qua alias adfici non possent. Idem tamen de his dicendum, qui licet dicantur tradi brachio seculari, non tamen tam faciendae vis in verbo *Tradi*, quam respiciendum id, quod agitur. Neque enim Ecclesia directè causat mortis poenam sed per consequentiam tantum, privando scilicet privilegiis, qua impediabant, quo minus laico in Clericum esset jurisdictio, *e. Novimus inf. de verb. signif. Covar. d. §. 5. n. 6*. Suarez *d. sect. 1. n. 10. §. 11*.

45 Q. V. An Ecclesiasticus iudex isto casu debeat pro reo intercedere apud laicum iudicem, in cuius manum incidit Clericus? Resp. Ita in *laici d. c. novimus*, quod habet, debere efficaciter intercedere, ad hoc, ut quantum in se est, Ecclesiasticus iudex ostendat animum absolventi potius, quam damnandi, quod praesertim pietatem, & facit non concurrere ad eandem subsecutam, ut non sit intermittenda haec intercessio. Efficaciter autem intercedere non est absolute petere, ut non occidatur, sed quatenus iuste & licite id fieri potest. Quo modo non erit ficta ista intercessio, etiam si fiat pro haeretico pertinaci, qui supplicio est addiciendus certissimè, cum faciat, ut & hoc in casu Clericus intercedens non videatur appetere poenam sanguinis, & sic non concurrere Covar. *d. §. 5. n. 6*, Suarez *d. loco n. 12*. Et possit, quòd sic intercedat externus, facit tamen

illa exterior intercessio, ut non committatur eadem, atque ita irregularitate non afficiatur ut mox dicitur.

47 Q. VI. An accusator fiat irregularis? Ista fuit accusatio, sive coram Clerico intertetur, qui non potest inferre poenam sanguinis sive coram laico non fieri irregularitate intertorem, tantum petendam emendationem ab illo & provideri, ne in post-terum contra se aliquid committatur; cum profectione tamen, quae vindictam aut poenam sanguinis non accendit, juxta textum *c. 2. eod. in 6. quod & sententia* Clericis, ne detur pravis hominibus eos dicitur in bonis, aut persona licentia. Ratio est quod talis actio non tam censetur cogitatio ad poenam, quam iusta sui & suarum rerum libentia. Ubi protestatio omnino necessaria, ut vitetur exterior occasio vel indecentio, quae de tale crimen, cui proposita delictio non erit opus protestatione, cum delictio subsecuta non tam accusatori, quam potestari impunita. Navar. *cap. 17. de. 21. Tit. 1.* autem, protestationem statim ab intercessione accusatoris interponere, etiam si consilium fiat ante sententiam interponere, cum deus seculo suo non careat & *d. c. 2. nihil aliud* scribatur, quam ut interponatur Covar. *d. n. 2*. Suarez *disp. 47. sect. 2. num. 2*. Non est quòd accusator videatur cooperari eandem, cum eo cessante non fuisset delictum, quia si non foret fidelibus liberum, non potestulare accusando, magna licentia de re probis nocendi innocentibus. Deinde ratio illa impeditur per protestationem, si iusta sit, nam in iusta delictum cogitatio accessantem concurrere, ac dare causam profectioni in iustis quem non excedit protestatio inutiliter proposita. Protestatio omnia, erit accusator irregularis, cum profectur intendere mortem accusati, quae delicta est, quod imputet sibi, qui omnia tamen à jure concessum.

49 Protestatione hac non est opus in morte coram iudice Ecclesiastico, qui non potest procedere ad poenam sanguinis, etiam si tradat brachio seculari convictum reum. Actio accusatoris terminetur in sententia Ecclesiastica, & iudex brachio tradens non fiat irregularis, Suarez *d. sect. 2. n. 10*.

Non est etiam necessaria protestatio in casu, quo accusatio continet crimen leve, licet iudex excedens limites iustitiae condemnet ad mortem, cum malicia iudicis non debeat nocere accusatori, qui eam rem non potuit praevidere. Covarr. ad Clem. un. h. t. p. 2. §. 5. vers. Non. Utrique nocet, si reus coniectus in carcerem, postea aliis criminibus cumularis, morte mulctetur, quia tantum remotam causam dedit prior accusans, Navar. d. c. 27. *num. 214.*

47 Q. VII. Quid si Clericus accuset criminaliter, petatque vindictam, protestans tamen, quod non petat de formationem? R. Possit videri non incurri eo casu irregularitatem, propter protestationem interpositam, secundum requisitum d. c. 2. *in 6. Verius tamen, nihil prodesse protestationem, cum d. c. 2. tantum loquatur de accusantibus in causa civili vel etiam criminali praecedentibus tantum suum interesse, ut patet ex v. *quieslam & emendem.* Non petit autem interesse, qui agit ad vindictam, cum non sit in sua manu, limitare poenam iure statutam. Ut taliter petens videatur concurrere ad de formationem secuta ex sententia iudicis, nihil obstante protestatione, quae facta contraria nihil operatur. Felin. in c. *Postulasti, h. t.* Suarez. d. *sect. 1. n. 10. & seq.* Avila d. *Disp. 5. sect. 2. Dub. 10.**

48 Q. VIII. An laico sit necessaria protestatio? R. Loqui quidem d. c. 2. de Clerico accusante, esse tamen & necessariam laico, cum in isto cap. requiratur protestatio, non tamquam gravamen, sed potius remedium à jure adinventum, ad vitandam irregularitatem & moralem concursum ad homicidium; quae ratio & in laico obtinet, ut dicenda sit & decisio locum habere. Navar. d. c. 27. n. 214. Suarez d. *Disp. 47. sect. 2. n. 5.* Avila d. *sect. 2. Dub. 9. vers. Ex quo.*

49 Q. IX. An hæc protestatio debeat fieri ex animo? R. Id velle Navar. d. c. 27. *num. 226.* scilicet protestationem, quam desiderat jus, esse veram, non mendacem & fraudulentam. Contrariam tamen sententiam amplexus Covarr. d. §. 5. n. 5. quam & ante eum tenuit Felin. in d. c. *Postulasti in fine*; cum licet verba non salvent hominem in foro exteriori, & fraudulentam non requirant nec approbetur, non tamen eam excludat, sed admittat ut suf-

ficientem, eum per eam intendat evitare concursum ad eandem subsecuturam. Quam etiam evitabit simulata protestatione, per quam cum iudex non exciteretur ad sententiam sanguinis, quantum ex parte accusantis, non est ratio, quare accusans censetur concurrere, cum fecerit ad vitandum ea, quae jura praescribunt, etiam si intentionem aliam habuerit, quae est interna; in actus autem externos lex humana non feratur. Unde colligitur, protestationem externam tantum excusare ab irregularitate, non etiam internam: ut accusans non habens animum, ut occidatur reus, non tamen excusetur ab irregularitate, quia non satisfecerit Canonis expressam protestationem acquiescenti. Covarr. d. §. 5. *num. 2. vers. Septimo* Suarez d. *sect. 2. nu. 5.*

50 Q. X. An ut protestatio hæc sit utilis, requiratur, aliud desit remedium ad damnum recuperandum? R. Non videri, cum textus absolute loquatur, & non concedat solum accusationem propter damni reparationem, verum & propter providentiam in futurum, ne tale quid amplius committatur. Qualis petitio sit perest etiam in casu, quo aliter satisfieri potest, aut satisfactum sit.

51 Q. XI. Quid si certum sit moraliter iudicem sanguinis poenam illaturum? R. Nihil magis irregularem fore accusatorem, modo non inducat iudicem ad iniquam sententiam per falsas probationes; quae facerent protestationem nihil prodesse ad vitandam irregularitatem, propter modum iniquum, quo vitatur, qui non est extra culpam.

52 Q. XII. An fiat irregularis, petens, ut accusatus capiatur, aut demonstrans locum, ubi capi possit? R. Non videri; cum enim accusatio sit licita ob compensationem damni, quidam & reliqua, quae eo tendunt; cum ejusdem sint rationis, praevia tamen protestatione, secundum d. c. 2. *ead. in 6.* Quo modo Navar. *Conf. 9. hoc sit tenet*, posse furem detineri, vel locum indicari, ubi latet, si medium tale sit necessarium ad sententiae effectum & satisfactionem accusatoris. Et hoc, quando fur est fugitivus.

53 Q. XIII. Quid si non sit fugitivus? R. Navar. d. *loco.* negare, talem detineri posse, aut demonstrari locum, ubi latet, citra irregularitatem, quod medium hoc non sit necessarium

rium ad satisfactionem, quæ aliter procurari potest. Verum tutior sententia est non distinctionem, & admittentium indistinctè detentionem furis, vel iudicium esse licitum, etiam circa irregularitatem. Quo facit argum. *c. Tuam nos in fine hoc tit.* in quo non constituitur irregularis, qui dedit iudicia, quibus fur, qui res suas sustulit, convinctur. Covarr. d. §. 5. num. 4. in fine. Suarez d. sect. 2. nu. 19. & 20.

54 Q. XIV. Quid igitur dicendum de eo, qui acclamando & vociferando causat mortem furis? R. Idem in eo obtriacere, quod in casu priore, cum hoc medium sit iustum ad habendam satisfactionem, modo postea protestetur. Quod omnino procedit, si fur per iudicem supplicio afficiatur, quia acclamatio non est causa cæcis immediata. Aliter quidam volunt, si contingat cædes per convocatos privatos homines. Abbas in cap. Significasti 18. num. 12. hoc tit. Et hoc si incaute clamaverit, nam si tantum voluerit capi, aut fugari, in rerum suarum defensionem, non est, quod factum alienum ei noceat. Innoc. in d. c. 18. cum secundum dicta ante, non minus per nos quam per alios res nostras defendamus. Covarr. ubi sup. Suar. 2. d. loco num. 21. Avila d. sect. 2. Dub. 15.

Hæc ita in causa propria, in qua accusatio eum protestatione est extra noxam, propter rerum suarum iustam defensionem.

55 Q. XV. An in aliena causa accusans sit irregularis? R. Talem non excusari ab irregularitate, per d. 16. 2. eod. in 6. quod loquitur tantum de suis malefactoribus; ex eo, quod defensio iuris proprii sit maximè naturalis, ideoque à Canonibus hac in parte permittitur: ut videatur non obtinere in causa aliena, in qua non eadem necessitas. Volunt tamen denunciationem hac in causa esse admissam, cum nullibi invenitur prohibita, quatenus agitur de futuro proximi malo avertendo, ex lege charitatis, subveniendo & liberando proximum, e jusve res à periculo; si tamen desit alia via divertiendi damnum, & præmittatur protestatio, quod denunciatus intendat solum impedire damnum proximi, non etiam aliam punitionem Navar. d. c. 27. nu. 23. Covarr. d. §. 5. nu. 1. Suarez d. sect. 2. nu. 11.

56 Q. XVI. An ferens testimonium in causa sanguinis? R. Illi omnino irregularem, ex commu-

ni opinione, quia testis dicto suo causat homicidium, ita ut protestatio non in furis, sed in aliena causa agentis, non proficit, cum per eam non desinat suo testimonio influere in causam mortis, can. Si quis viduam Dist. 10. ubi testis conscius homicidii facti aut ostendit, habetur irregularis ad Ordines, Covarr. d. §. 1. nu. 1. in fine. Navar. d. c. 27. nu. 23. Suar. d. Dist. c. sect. 3. in princ. Quod ita omnino procedit, quando quis voluntariè testimonium perhibet in causa sanguinis.

Q. XVII. Quid si coactè, ex præcepto iudicis aut Superioris, aliove iusto casu? R. Possit videri, non poni irregularitatem, cum actio ista non sit voluntaria, sed ob necessitate præcepti: ut removeretur, neque ita & irregularitatem, ex dicto de defectu lenitatis. Facit d. c. 2. eod. in 2. quod permittit Clericis accusare, cum præceptum idque ideo, ne alias de turba multitudine coortia invadendi Clericos; quæ ratio non inefficax, si Clerici non possent præceptis istis immunes ab irregularitate. Quod rectè procedat in ferente testimonium in causa civili, quando directe non agitur de causa sanguinis, sed tantum interelle alicuius subsecuta indirectè condemnatione ad poenam sanguinis non constituit irregularitatem, cum operam rei licitè, & per se non sit cooperata illi effectui: aliter tamen dicendum est, si rectè agatur in causa digna morte, aut ratione quæ subsecuta. Neque enim cogitur potest testis ab irregularitate, nisi præcepti, aut etiam metus gravis causa, si sunt accidentales & extrinseci, qui non detrahunt, sed ipse concussus tantum. Ut nihil sit causæ, ex qua excusatio operatur pro teste, qui non in propria, sed in aliena causa agit, ut ei non possit prodelle d. c. 2. Non obstat *c. Tuam nos 19. §. fin. h. t. c. 2.* non videtur testis irregularis; nam in causa non agitur propriè de teste, sed de dante, quæ quædam valdè remota ad poenam sanguinis: ut ad eam non possit dici concurrere, nisi remota, qualis concussus non sufficit. Non obstat etiam *c. Qui cum fure 4. inf. De*

ubi non solum furti dicitur teneri fur, sed & ille, qui fuit confusus, cum indicat; quia non agit ille locus de indicando furo ipso, sed re furtiva tantum, ut recuperari possit. Vid. Navar. *d. c. 27. nu. 212.* Suarez *d. sect. 3. nu. 4.* & *seqq.* & alii ab *ii. relati.*

58 Q. XVIII. An Advocatus fiat irregularis? R. Eum non excusari, si stans ex parte actoris reum condemnari fecerit, cum influent ad pœnam istam docendo, movendo suis argumentis. Covar. *d. s. n. s. Suarez Diss. 4. sect. 4. nu. 3.* Deinde facit, quod in *d. c. 2.* tantum excipitur accusator in propria causa; non agit autem in propria causa Advocatus. Quod si pro reo steterit, cum nihilominus pœna inferatur, cum ex ejus actione non sequatur deformatio, dicendus excusari ab irregularitate, cum nequam possit dici influere ad pœnam. Nisi imperitia aut negligentia ejus possit imputari condemnatio rei, quia ea reddet obnoxium Advocatum. Si vero contingerit actori inferri pœnam talionis, ex eo quod probetur fuisse calumniatus, non erit immuns ejus Advocatus, qui actorem moraliter in tali constituit periculo; nisi bona fide nixus justam ejus causam esse existimaverit; excusatur namque ignorantia à delicto. *Glos. in can. 1. Diss. 50. Navar. d. cap. 27. nu. 212. Suarez d. Diss. 47. sect. 4. nu. 5. & 7.*

59 Q. XIX. An accusatore succubente, & pœna adfecto; Advocatus rei fiat irregularis? R. Neutiquam, quia non causaverit istam actoris pœnam, sed tantum reum defendente, nec egerit contra justitiam, nec sit versatus circa opus, quod proprie & per se insit in homicidium, quod tantum remote & per accidens ex ejus actu resultat. Nisi defendendo reum, simul egerit in actorem, petendo talionem, cum sit causa moralis pœnæ subsecuta: quo casu reum petentem emendationem accusatoris, extra irregularitatem ponet protestatio juxta *d. c. 2.* Covar. *d. loco* Suarez *d. loco n. 5.* dum modo petitio rei non tendat directo ad vindictam aut pœnam, quia protestatio, ut facta contraria, cum non sublevarer.

60 Q. XX. An scribens vel dictans sententiam capitalem? R. Fieri irregularem; cum talis concurret ad deformationem; uti & scribens dicta testium, ea publicans, scribens aut dictans literas, quibus jubetur deformatio;

præparans furoam, ligna, quibus comburatur reus; præparans vel dans gladium, laqueum. Quorum ratio est, quod tales voluntarie concurrant ad mortem alterius; quatenus tamen subsequitur. Nam si ante applicationem dictorum instrumentorum reus fuerit mortuus, cessat irregularitas, cum hic non sola intentio, verum & effectus inspicitur. Hinc falsos præparans, quibus post mortem cada ver vel comburatur, aut ignem supponens, non est irregularis; quia cædi ejus, qui jam mortuus est, non potest videri cooperatus. Navar. *d. c. 27. nu. 219.*

61 Q. XXI. An assistentes in loco supplicii? R. In laicis non esse dubium, cum pura assistentia, sine ullo genere cooperationis, non possit ponere causam hujus defectus; in Clericis vero dubium aliquod subesse, ob textum in *c. Sententiam sup. Ne Clerici vel Monachi*, quo Clericis prohibetur spectare supplicia. Dicendum tamen, & in his puram præsentiam non inducere irregularitatem, cum id nullibi exprimitur; nec sit ratio, cum non ponat concursum. Peccare tamen eos vult Navar. *d. l. nu. 214.* si sint in sacris constituti. Quod posset admitti quoad peccatum veniale, non etiam quoad mortale, propter materiam levitatem, nisi subest scandalum. Dixi, puram præsentiam; nam si præsentia sua auctoritatem præbeant executioni supplicii, ex omnium sententia incurrunt irregularitatem, propter concursum, *c. Ex litteris inf. De excess. Pralat.* Unde Religiosis, qui assistunt reis, cavendum ne verbo vel facto indicent, quo supplicio promoveant vel accelerent, quia non forent extra irregularitatem, Suarez *d. sect. 4. in fine.*

De Homicidio contingente in bello.

62 Spectat ad publicam auctoritatem homicidium in bello commissum; quod vel justum est, vel injustum; defensivum vel aggressivum. In bello justo defensivo commissa cædes non magis inducit defectum, de quo agimus, quam facta in necessariam sui defensionem, eadem suadente ratione. Justum autem est bellum, cui subest justa causa ad resistendum inimico, in defectionem agrorum, larium seu patriæ, quæ & propriæ vitæ præferen-

ferenda Qua in te non est separanda conditio Clerici à laico, per *cap. 2. sup. De immunit. Ecclies.* ubi dicitur tempore necessitatis ad portarum & murorum custodiam teneri Clericos: quae custodia non potest debite fieri, nisi per rejectionem eorum, qui violenter aggrediuntur, quales sine eade vix repelluntur. Covarr. *d. p. 2. §. 3. num. 2. in fine.* Suarez *d. Disp. 47. sect. 6. num. 1. & 2.* Aliud est in bello iusto aggressivo, cum iustitia ab irregularitate non excuset, eade subsecuta, *can. Si quis & can. Aliquantos Disp. 51.*

63 Q. An Dux exercitus non percussus, sed incitans suos ad pugnandum, sit irregularis? R. Non videri, cum aliud sit, incitare ad rem strenue gerendam, aliud provocare directo ad homicidium. Illo enim casu remote quis ad homicidium concurrat & per accidens Covarr. *d. p. 2. §. 3. nu. 2.* ubi tenet, posse etiam Clericum interesse bello iusto, propter pia opera, non tamen militare, *Ex multa §. fin. sup. De voto: posse citra irregularitatis periculum cohortari milites ad strenue pugnandum, non tantum ante actuale congressum, can. Maximilianus XXIII. q. 3. verum & in ipso conflictu, cum nō magis hoc casu ad homicidium concurrat proxime, quam prioribus & ipse percussus deformat Navar. c. 27. nu. 217.* Idē obtinebit, si Clericus bello iusto inter sit, contra prohibitionem Ecclesiae aut Superioris: culpa enim haec inobedientiae nimis est extrinseca homicidio, nec reddit illud magis voluntarium; cum prohibitio ista non tā sit facta intuitu vitandi homicidii, quam propter decentiam Clericorum, quos minus decet bellis interesse, Clericus non positus in sacris, militans peccat quidem, cum talis actio sit multum aliena à ministerio altaris, cui destinatur, *d. c. Ex multa §. 1. can. Clerici cum seqq. XXIII. q. 8.* non tamen incurrit irregularitatem, si non causaverit ullam deformationem, *c. Petio h. t. Vid. Suarez d. sect. 6. n. 7. 8. 9.*

64 Q. II. An dantes arma militibus? R. Eiusdem rationis esse, dare arma militibus ad pugnam, atque ad eam incitare, etiam si intentione ad eadem committendam dentur; cum intentione interna nihil operetur, nisi aliquo modo exierit in actum exteriorem, Navar. *d. c. 27. num. 216.* Suarez *d. loco nu. 6. in fine.* Quo modo textus, in *c. Quod in dubiis inf. De penis, ac-*

cipiendus de ita incitante, vel arma dante, constituat causam propinquam ad deformationem per actum aliquem exteriorem.

Militans in bello iniusto est irregularis, & deformatur alicujus five per militiam seu per alium, *can. Si quis Disp. 51.* propterea quod cooperetur ad homicidium, & omnes censentur una causa moralis, & reus, qui tantum adstunt, pacis compositione causa, aut spiritualis ministerii, Navar. *d. c. 27.* Idem dicendum de iuvante ad bellum iniustum, & ad illud arma dante, & incitante ratione. Si nulla sit subsecuta deformatio, certum est laicos non contrahere irregularitatem, quam dictum sola intentione contrahi.

Quari posset, An Clerici committantur? R. Id aliquibus videri, propter textum *can. Clerici XXIII. q. 8.* qui habet: *Clerici, qui quacumque factione arma violentius impugnaverint, amisso orationis iusgradu, in unum locum penitentiae tradantur.* Verum Casellus loquitur tam de irregularitate, quam de suspensione, eaque non tam ipso facto committitur, quam imponenda per iudicem, ut patet *tradantur*, quod de notat factum repositum. Ut non dato textu imponatur irregularitas, sit dicendum Clericos non incurtere, cum sine textu non incurtere, ob indecentiam, quam committunt Clerici militantes in bello, vel ad id ex verbo vel facto, cum hoc eorum literis conveniat. Nec facit quidquam *c. per Cler. vel Monachi, & d. can. Si quis* quae quuntur de subsecuto effectu deformationis. Plura de hac re Suarez *d. Disp. 47. sect. 1. num. 1. & seqq.*

De Homicidio Casuali.

Homicidium Casuale duplex est, uno nullo modo volitum, nec directe, & cuius eventus merito calni impudus venit; alterum volitum, non directe, sed indirecte & per accidens. Prius non habet iunctum ullum peccatum, cum omnino voluntas, & in se & in causa, ut non ponit irregularitas, five agatur de opere bono, five illicito, modo sufficienter sit causa

ne homicidium causetur, & alias actus non sit specialiter prohibitus, propter periculum homicidii; ut in *c. fin. eod. in 6.* Ubi non sufficit esse prohibitum propter aliam causam scilicet religionem, castitatem, decentiam. Quo modo si Clericus venator sagitta in feram directa, hominem casu occiderit, non potest dici irregularis, cum prohibita quidem sit venatio Clericis, non tamen alia de causa, quam quod minus deceat eorum statum, *c. 2. inf. tit. 24. De Cler. venat. Covarr. d. p. 2. §. 4. num. 10.* modo non arguatur negligentia, quæ faceret saltem in causa indirecte volitum homicidium videri, & poneret irregularitatem. Ex homicidio subsecuto ex opere licito, adhibita diligentia, non causari irregularitatem, patet ex *c. dilectus 13. 14. 15. 16. h. t.* in quibus tantum arguitur à Pont. an is, qui casu occidit, fuerit in aliqua culpa, quæ alias poneretur, ut in *c. presbyterum 7. & seq. h. t.* In illo agitur de puero disciplinæ causa castigato imprudenter, & mortuo; in hoc vero de ludo quodam licito (quia nullibi probatur illicitus) ex quo secuta mors, propter omissam diligentiam evitandi periculi: quæ de re latius Suarez *Diss. 45. sect. 5. nu. 2. & 3.*

Ubi disputatur, quæ culpa desideretur, ad ponendam irregularitatem R. Latam sufficere, extra dubium esse, cum satis voluntarium actum faciat omissio ejus per dissolutam negligentiam, ad quod omnes advertunt. Levi quoque culpa commissum homicidium non esse extra irregularitatem, patet ex *c. Comis abater 8. h. t.* in quo culpa vel negligentia non potest esse nisi levis, quæ non remouet voluntarium. Levissimam culpam si sit in omitendo, aliqui sufficere volunt ad excusandum ab irregularitate, juxta *c. Quasitum inf. De pœnit. in commitendo vero non excusare. Abbas ad c. Quasitum nu. 3. Covarr. ad Clem. un. h. t. p. 2. §. 4. nu. 9. Gl. 1. ad c. Significasti 16. h. t. allegans d. c. 8. h. t. in quo non agitur de culpa levissima, sed de levi. Alii adducunt textum in *d. c. 7. & 6. Ad audientiam 12. h. t.* verum & in istis locis apparet non tam esse sermonem de levissima culpa, quam de levi. Ut cum nulli textus allegentur, qui eo in casu ponant irregularitatem, dicendum sit, eam non esse ponendam sine textu. Et facit pro hac sententia *c. Lator 9. h. t.* ubi Pont. declarat, non esse irregularem eam, ex cujus luctantis cura*

alio ad latus appendente cultello alter est occisus, cum isto in casu luctans & non deponens cultellum non sit extra culpam. Vid. Suarez *d. sect. 5. nu. 5. & 6.*

Quantum ad homicidium ex opere illicito casualiter subsecutum, plures quidem sunt, qui quantumque adhibita sit diligentia ad vitandum homicidii periculum, velint nihilominus poni irregularitatem ex eo subsecuto, quasi opus malum causeret voluntarium. Verum textum non adducunt, sed per argumentum à contrario sensu desumpto ex *d. c. Dilectus 13. c. Ex litteris 14. & duob. seqq. c. Ioannes 25. & fin. h. t.* id colligunt, quæ habeant, quod dans operam rei licitæ, cum sufficienti cautione evitandi homicidii, non sit irregularis, si illud casu sequatur; ut si opus fuerit illicitum, velint esse irregulare. Adferunt autem hoc argumentum esse firmum in Jure, quando contrarium non est jure expressum, Navarr. *c. 27. nu. 221.* At vero contrarium in Jure satis apparet expressum, ex eo, quod non incurratur irregularitas nisi in casibus jure expressis; quod autem elicitur per argumentum à contrario sensu, non potest dici jure expressum. Deinde argumentum istud non procedit in casibus pœnalis & odiosis, cum pœna sine lege non inferatur, & materia hæc sit pœnalis. Adfert & Navarr. *d. loco* textus, qui generaliter dicunt, eum qui deformat, esse irregularem. Verum isti præsupponunt voluntarium: saltem in causa; hoc autem in casu est omnino involuntarium, cum nec sit volitum in se ac directe, uti supponitur, neque in causa & indirecte, quia diligentia adhibita sufficienti, consecutio illius effectus ignoratur quasi invincibiliter; ignorantia autem invincibilis tollit voluntarium. Excipe tamen casus jure expressos; qui censentur sufficienter expressi, quando actus specialiter prohibitus est, propter periculum homicidii, non etiam alia de causa ad homicidium non spectante; ut dictum supra de venatione prohibita Clericis, & inde secuta cæde per accidens, quia ponit voluntarium, ratione causæ non amoræ. Sic in *c. fin. eod. in 6.* mandans injustæ parti, adhibita omni diligentia, ne percussio sit mortalis, si mandatarius excedat & occidat, erit nihilominus irregularis mandans, quia jus non admittit sufficientem dili-

diligentiam eo in casu, uti dictum sup. eod. nu. 15. Sic & in c. Sicut 20. h. 2. irregularis declaratur presbiter, qui dedit occasionem abortui, rapiendo mulierem gravidam per zonam, quod licet iste cum tal: sit illicitus & noxius, atque ita propter periculum prohibitus. Vide late de hac quaestione Suarez d. Disp. 45. sect. 6.

70 Hinc patet, quid dicendum in quaestione, an Monachus chirurgiam, cujus erat peritus, exercere, si ex incisione moriatur aeger, sit irregularis? R. Ita responsum esse in c. Tua nos 19. h. 1. ex eo solo, quod actus iste sit prohibitus, non ratione iustitiae, quia non est malus, sed ratione religionis, juncto periculo mortis, cui se exponere non decet personas Ecclesiasticas. Nec est de hac sententia dubitandum, propter expressa verba d. c. 19. quae habent, misericorditer cum tali agi posse, ut divina peragat, non diceretur autem misericorditer agi, nisi remoto impedimento per dispensationem: ut non sint audiendi, qui contrarium volunt. Pro quibus non facit, quod homicidium tale non sit rei pta voluntarium; satis enim est, quod tale sit legis interpretatione, cujus supposita prohibitione, propter solum periculum, non obstante quovisque diligentia, culpa contravenientis indit. Et revocatur ad homicidium quodammodo voluntarium in sua causa. Et ita obtinet in Clericis, non etiam in laicis, quia illis prohibitum est chirurgiam exercere, non etiam his, per c. Sententiam sup. Ne Clerici vel Monachi aut h: ex causa prohibitionis irregularitatem non incurrant, nec etiam ex causa subsecutae mortis, nisi culpa proberetur. Non omnibus autem Clericis est prohibitum, sed tantum Sacerdotibus, Diaconis, Subdiaconis, de quibus solis d. cap. Sententiam loquitur. Ut in inferioribus ordinibus existentes non contrahant hanc irregularitatem, nec ex causa prohibitionis, quia non prohibitum tis huiusmodi exercitium; nec ex causa secutae mortis, quia per accidens tantum secuta. Suarez d. sect. 6. num. 2.

71 Alia hic quaestio est, An adulter, qui suo adulterio dedit causam mortis adulterae per maritum illatae, sit irregularis? R. Ita dicendum videri, secundum eos, qui volunt dantem operam rei illicitae lege iustitiae, si ex ea

sequatur mors, esse irregularem, maxime in casu, quo adulter moraliter est causa homicidii, cum soleant mariti dolore commoti uxores in adulterio deprehensas occidere. Ita tenet indistincte Navar. d. cap. 2. nu. 139. ad eam opinionem approbatam fuisse a Pio 6. Pont. Quae procedet omnimodo, si adulterum mere & incaute accesserit ad uxorem suam, non si debitam & omnimodam adhibuerit diligentiam praecavendam mortis, non est tunc irregularitas ponatur ex adulterio subsecutae per maritum, cui per accidens subsecutum innotuit, cum non tam a dultero innotuit, te sit imputanda, quam potius casu videtur. Suarez Disp. 45. sect. 6. num. 7.

Quari etiam posset, An propter malitiam à Titio commissam, si Maritus ex causa fallo habitus supplicio additur, Titius sit irregularis? R. Mortem hanc Maritus occidit quidem ex actu Titii, sed remotam, & per accidens, per se autem de dultero malitia vel errore accusatoris, aut reditus ad iudicis: ut non sit ratio, quare Titius ponatur caedes per notam irregularitatis, malitia aut consilio ad supplicium Mariti commisit, aut factum tale, ejusve sit conditio, ex eo sequatur ut plurimum caedes. Ad hoc ne quidem habens eam intentionem, ut illius tamquam reus habitus supplicio adderetur, malefaciens fiat irregularis, committentio interna, quia non committit, non faciat. Vid. Navar. de Restitut. lib. 2. cap. num. 79.

Itaque, adhibita diligentia debita, licito opere five ex illicito, subsecuta tamquam per accidens non facit reum irregularem; nam illa omisa videtur in tali voluntum homicidium. Unde parentes, quorum incuria infans in eodem lecto cubans suffocatur, sunt irregulares, quasi videtur ex omisa diligentia volito homicidio, d. cap. Quaesitum sup. De poenit. Sic & irregularis est disciplinae causa, incaute discipulum percussiens in capite, unde moritur, d. c. Prohibetur 7. hoc tit.

Furiosus deformans, cum sit extra culpam propter defectum consensus, est etiam irregularis, d. Clem. un. h. 1. ut tale habitus sit casui imputandum, quatenus dicitur de

rote cædes contigit, non etiam in dilucido intervallo. Quod & dicendum de infante, qui iudicio caret, ut culpa desit, qua requiritur in homicidio privato; quamvis in homicidio publica auctoritate commissio sufficiat, sola voluntas fuerat in ipsam cædem, licet iuste inflicta, Covarr. ad d. Clem. un. p. 3. in princ. nu. 5. Et hoc, si iudicio careat; nam si fuerit dolica pax, cum culpam committere possit, & ex ea puniri, qua de re inf. Tit. 23. De Delictis puer. contrahet etiam irregularitatem, ex defectu lenitatis. Covarr. d. loco Navarr. de Restit. lib. 2. c. 1. nu. 62.

74 Quid de ebrio dicendum? R. Cardin. in d. Clem. un. negare eum esse immuam ab irregularitate, tum quod, si Pont. intendisset eum esse immuam, id ibidem expressisset, sicut de furioso expressit; tum quod ebrius delinquens dicitur non omnino à culpa alienus, can. Inebriaverunt, can. Sane XV. q. 1. Contra tamen dicendum, eo quod irregularitas voluntatem aliquam præsupponat, quæ nulla in ebrio. Non obstat, quod hic casus sit omni ius in d. Clem. un. cum illa non male admittat extensionem ad casus similes, ex rationis identitate, & non tam pertineat ad correctionem juris veteris, quam ad interpretationem, quæ locum habet in aliis casibus, quibus subest eadem ratio, quæque hic est defectus sensus, qui ut impedit poni causam, scilicet defectum lenitatis, ita & effectum ejus irregularitatem. Quod non tantum procedit in casu, quo quis sine sua culpa est inebriatus, ut qui ignoravit vim portus, verum & qui sua culpa est inebriatus; nam nihilominus actus deformationis sit in statu, quo est extra iudicium. Nec facit, quod modo illicito sit caussatus, quia non est per se & proximè ebrietas ordinata ad homicidium, nec in se nec in causa voluntum, licet conueniat tamquam causâ remota non sufficiens ad irregularitatem. Quo facit, quod in d. can. Inebriaverunt Loth culpetur ratione ebrietatis, non etiam incestus; & in d. can. Sane ebrius dicatur per ignorantiam committere, atque ita venia dignus apud sapientes iudices. Prævidens tamen formaliter vel interpretativè homicidium securum ex ebrietate, eo secuto erit irregularis. Exemplum est in eo, qui scit se ebrium ad pugnas pronum, arma sumere, lapides projicere, alios etiam occidere consue-

tum, si non adhibeat debitam diligentiam, eum homicidium subsecutum videatur in causa voluntum. Covarr. d. p. 3. in pr. nu. 4. §. Possit. Quod multo magis dicendum in eo, qui eo sine se inebriavit, ut liberior occideret. Vid. Avila p. 7. Diff. 6. sect. 1. Dub. 15. & dicta ad D. eod. nu. 59.

75 Quid sentiendum de dormiente? R. Et huic, quia sensuum suorum non habeat exercitum, extra culpam esse occidendo, juxta d. Clem. unic. ejusque rationem. Nisi in causa sit pravisum; veluti quando homo prævidet, vel prævidere debet, quod dormiens soleat surgere, vagari, arma accipere, percutere & non adhibet diligentiam ad ea præcavenda, arma scilicet removendo, vel includendo se in cubiculo obserato, vel alias arbitrio boni viri providendo; tunc enim erit in causa voluntum & causabit irregularitatem, ut tradit Covarr. d. loco nu. 6. Quo modo & talem puniri posse corporaliter tenet Gomez 3. Var. c. 1. num. 74. secutus Bart. in l. Peto D. Ad L. Pomp. de parricid. Quod si sufficienter præcaverit, homicidium subsecutum nec in se nec in causa potest dici voluntum. Vid. Avila d. loco Dub. 14.

De mutilatione.

76 Dicitur de contracta irregularitate ex homicidio, obvenit & in mutilatione, c. In Archiepiscopatu inf. de raptorib. c. Clem. un. ubi Gl. b. t. Ratio est posita in defectu lenitatis, qui ex ea oritur; qua ratione passim conjungitur cum homicidio, uti in dictis locis, & c. i. inf. De Cler. percuss. Gl. in d. Clem. un. V. mutilat. quæ testatur eam equiparari homicidio, quod irregularitatem, sive per se directe, sive indirectè eam causaverit, sive per alium, mandando, consulendo, alterve causando, secundum dicta de homicidio. Scipsum quis mutilat, an alium non interest, cum mutilatio sui specialem contineat atrocitatem. Nec excusabit, quod licite fiat, nisi eo modo fiat, quo homicidium est extra irregularitatem. Non sufficit autem quavis mutilatio, sed debet esse alicujus membri.

77 Ubi quaeritur, Quid nomine membri veniat? R. Aliquos velle, etiam illam partem hanc in

in materia membri nomine venire, quæ habet officium junctum cum aliis, ejus ordinis est dignius: probabiliorem tamen esse opinionem, proprie illam partem corporis dici membrum, quæ habet distinctum officium ab aliis partibus, & est integrum instrumentum proximum ad aliquam actionem, uti manus, pes, oculus, nasus, ad palpandum, eundem, videndum, & similia, Abbas in *c. Cum illorum* 32. nu. 8. *inf. De sens. excom. Navar. d. c. 27. nu. 206. Et alii citati à Suarez de Censuris Disp. 44. sect. 2. nu. 6. vers. Disputant autem.*

78 Hinc digitum præscindens non est irregularis, quod membrum non absciderit, secundum Covarr. *d. p. 3. in princ. nu. 8. vers. Quartò*; etiam si fuerit pollex aut index. Quamvis aliqui contra sentiant, qui putant non esse necesse ad irregularitatem ponendam mutilatio sit membri habentis actum per se, sed sufficere, ut habeat aliquam specialem cooperationem ad officium membri principalis, quasi ejus mutilatio faciat mutilari & diminui membrum principale. Ita Suarez *d. sect. 2. nu. 8.* Abscissio mammillæ muliebris recte dicitur ponere mutilationem sufficientem ad irregularitatem, cum sit membrum habens specialem aliquam actionem, utpote organum lactis, ad exemplum organi feminis in vivo. Aliud est in mammillis viri, quia non continent aliquam actionem. Suarez *d. loco nu. 9. in fine.*

80 Sic & abscissionem auriculæ sive cartilagineis, quæ circa aurem est, cum spectet potius ad ornatum & tutelam membri, quam sit membrum, negant inducere irregularitatem. Covarr. *d. loco nu. 8. vers. Primum.* Navarr. tamen *d. c. 27. nu. 223.* contra vult, & probabilius, ex eo, quod ista mutilatio multum præster ad organum auditus, inducens gravem deformitatem & demotionem corporis humani.

81 Q. An copiosa sanguinis effusio idem operetur? R. Negative, cum ea non sit mutilatio, in rigore & proprietate verbi, quæ maxime in pœnis est tenenda. Abbas in *e. 1. nu. 8. sup. Qui Clerici vel vorvenses &c.* Navarr. *d. loco.* Quod & dicendum de parte aliqua carnis, vel alterius membri abscissa, cum nec ea res ponat mutilationem.

82 Verum de eo dubitatur, qui membrum at-

stinguendum esse, an membrum sit aridum, id est mortuum, an vero debilitatum, sive inutile ad suum munus exercendum. Priori casu non videtur per truncationem poni irregularitatem, propterea quod membrum aridum sit quasi non membrum, cum defuerit anima hominis informati, contra quo mutilans aut truncatus cadere non potest dici irregularis, quæ enim mutilatio non incutit irregularitatem, secundum *illud c. 27. nu. 219.* Posteriori vero non videtur irregularitatem; nam licet membrum sit aridum & inutile ad suum munus, est tamen vivum, ut mutilans verè mutiletur membrum. Non obstante, quod sit debilitatum membrum aut impeditum ab munere, si munus, quia hoc non facit quo mutilatio sit gravis Navar. *d. c. 27. nu. 219. d. sect. 2. nu. 11.*

Postremo quaeritur de debilitate membrum citra mutilationem? R. Abstergeretur esse varium, quia in *d. c. 1. sup. Qui Clerici vorvenses.* negat esse irregularitatem, & eadem in *c. Cum illorum De sent. excom. nu. 7.* confirmat, eo argumento, quod parum debilitatum esse, & inutile esse. Dicendum tamen, esse irregularitatem, cum proprie loquendo versafuit, debilitate, & mutiletur, denotat abscissionem, non etiam illam, quæ debet pœna proposita mutilanti impeditur, cum pœnalia stricte interpretentur, & irregularitas sine lege non intelligitur, facit, quod membrum etiam inutile sit ad suum munus, quamvis sine sanguine deest, uti usui quoad operationem, *can. Si quis superfluum* nam valet quoad decorem. Non debilitatum in contrarium, paria esse, non esse & inutile esse; nam hoc verum quoad operationem, non etiam quoad irregularitatem Navar. *d. c. 27. nu. 206. Covarr. d. p. 3. nu. 9. Suarez d. sect. 2. nu. 5. Avila p. 7. Disp. 1. Dub. 2.* Et hoc omnino procedit, quæ membrum debilitatum anima indubitanter manet; nam si plane arefcat, ut nulla sit actio, potest dici irregularis debilitate, & talis videatur substantialiter mutiletur, & reliquat corpus uno membro principaliter privatum. Ut eo casu procedat regularitas, non esse aut inutile esse; & talis casus

accipi Abbas ubi *sup.* dum ponit irregularem debitantem. Ubi nihil faciet, quod taliter debilitans faciat alterum irregularem; cum nō semper alium reddens irregularem ipse fiat irregularis, sed tantum in calu, quo deformat per cædem aut mutilationem: uti & è diverso contingere potest, esse irregularem mutilantem, non mutilatum, ut in eo, qui per injuriam aliquem invitum incidit vel eunuchum fecit. Suarez *d. sect. 2. nu. 10. c. 11.*

De Eff:tu deformationis & Dispensatione.

Hæc de irregularitate ex deformatione, Cujus effectus est, impedire promotionem ad Ordines suscipiendos, & susceptorum executionem Nisi dispensetur, & quidem per Rom. Pont. saltem quoad homicidium voluntarium; qui quod difficulter super eo dispense, indispensabilis dicitur ejusmodi irregularitas in *can. Miror Dist. 50. Suarez Disp. 44. sect. 4. in fine.* Quod & procedet in homicidio occulto, uti patet ex decreto Trid. *Sess. 24. c. 6. De reform.* quod dicitur Episcopus licentiam dispensandi super omnibus irregularitatibus, provenientibus ex delicto occulto; excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum: quem Conc. locum expendit Suarez *Disp. 41. sect. 2. nu. 6.*

Unde patet, quid dicendum de homicidio casuali occulto: nam si nulla sit culpa concomitans, sed homicidium omnino mere casuale, nulla opus erit dispensatione, cum nullus ponatur defectus lenitatis, atque ita nec ulla irregularitas. Quod & dicendum de homicidio commisso in necessitatem sui defensionem servato moderamine inculpatæ tutelæ.

Quod si casum comiteretur indirecta voluntas, aut excessus sit moderaminis, dubitatur, An Episcopus loci possit dispensare, propter *cap. 17. Sess. 4. De reform.* quod habet, super homicidio casuali, & commisso in sui defensionem, dispensationem committendam esse loci Ordinario, aut ex causa Metropolitana, vicinove Episcopo: quo cap. non significatur commissio facta, sed facienda per Pont. Dicendum tamen, posse Episcopum dispensare, cum Trid. *d. c. 6.* tantum excipiat homicidium vo-

luntarium, illicitum scilicet in se volitum, cujus ordinis non sunt species, de quibus tractamus. Non obstat *d. cap. 7.* quia loquitur de homicidio casuali, aut necessario publico, non etiam de occulto, uti propositum: ut, cum tantum excipiatur voluntarium occultum, sit permessa dispensatio super dictis speciebus, cum exceptio firmet regulam in non exceptis. Navarr. *d. cap. 27. num. 239.* ubi tradit, non licuisse Episcopis ante prædictum. Conc. dispensare super homicidio, sive publico sive occulto Et hoc quoad majores Ordines, & beneficia majora; nam quoad minores Ordines, & simplicia beneficia, Episcopo fuisse licentiam dispensandi tradit Covarr. *ad d. Clem. un. p. 2. §. 3. num. 5. c. 6.* quod videtur non licere post Trid. *d. cap. 7.* in verbis, *omni ordine ac beneficio caveat.*

Rursus dubitatur. An irregularitas proveniens ex homicidio justo; auctoritate scilicet Magistratus commisso, sit reservata Papæ: R. Velle Covarr. *d. §. 3. in fine.* posse super hac specie dispensari per eos, quibus est licentia dispensandi super casuali quod hujusmodi homicidium debeat censeri casuale, ex eo, quod nullam culpam habeat, imo potius meritum, ut non inducat tantam deformitatem. Cujus opinio redditur dubia, ex eo, quod homicidium tale, licet justum, sit tamen voluntarium & directe volitum, ut non possit dici comprehensum sub casuali, quod non est directe volitum. Deinde non permittitur alias Episcopis dispensatio; quam super irregularitate ex delicto occulto, Isto in casu non ponitur ulla delictum. Navarr. *c. 27. nu. 164. in fine.* Avila *p. 7. Disp. 6. sect. 5. Gutierrez Can. quest. 2. c. 6. n. 170.* Idem dicendum de homicidio commisso in bello justo de aggressivo, nam & hoc ponit voluntarium.

Aliud dubium est, An dispensatio sit reservata Pontifici super mutilatione voluntaria? R. Negativam videri benigniorem, & proinde amplectendam, propterea quod Conc. non exceperit expresse irregularitatem ex mutilatione, quæ minor est homicidio voluntario, ut non possit ejus exceptio comprehendere mutilationem. Deinde ista reservatio est odiosa quoad Episcopos, atque ita strictè intelligenda. Nec obstat, quod hac in materia homicidium & mutilatio comparentur,

Gl. in d. Clem. un. h. s. nam verum hoc quoad inducendam irregularitatem, non etiam quoad eius gravitatem, cuius nomine facilius quoque est dispensatio. Et ita censuit Congregatio Cardd. apud Suarez *Disp. 44. sect. 2. nu. 4.* & Aloyf. Ricc. in *Praxi fori Eccles. Decif. 520.*

28 Episcopi autem nomine, secundum *d. c. 6.* venit hic Episcopus non tantum consecratus, sed & qui habet Episcopatum & jurisdictionem propriam ac subditos, cum potestas, de qua actum, concedatur tantum Episcopis quoad suos subditos, non etiam quoad quoscumque fideles. Ut inferiores Prælati, etiam ordinariam & quasi Episcopalem habentes jurisdictionem non veniant, licet alias in similibus nomine Episcopi venire soleant: quomodo resolvisse dicitur Congregatio Cardd. tantum hac in materia venire Episcopos privative seu exclusive, quoad inferiores omnes; ex ratione, quod hæc concessio ex ea parte, qua derogat juri communitatis, sit odiosa, & ideo limitanda ad proprietatem verbi Episcopus. Ita Suarez *Disp. 41. sect. 2. nu. 7.*

Quæritur autem, An possit Episcopus 29 hæc dispensandi licentiam delegare alteri, vires suas illi committendo? R. Non esse causam, ob quam hæc facultas sit dicenda limitata ad solos Episcopos, cum Conc. eam non concedat Episcopis tanquam delegatis Sedis Apostolicæ, sed simpliciter ut vi illius decreti videatur adnexa muneris Episcopali, quasi jure ordinario, quod est delegabile. Nec obstat, quod in fine *d. c. 6.* tantum possit absolutio fieri per Episcopos ipsos, aut vicarium ad id specialiter deputandum; nam ista restrictio pertinet ad absolutionem tantum à reservatis, non ad dispensationem, ut distinctio in uno separato posita non debeat trahi ad aliud separatum: & sic usus obtinet, optimus interpretis legum. Suarez *d. l. loco n. 8.* Gutierrez *can. quæst. lib. 3. de Matrim. c. 49. nu. 21.*

Item, An Capitulum Sede vacante utatur 30 hac potestate? R. Dubitandi causam ex eo sumi, quod Capitulum succedat in jurisdictione Episcopali. Verum hoc obtinet in iis, quæ jure ordinario Episcopo competunt, non etiam quæ extraordinario & speciali jure conceduntur, ut est hæc dispensandi super irregularitatibus facultas, nisi vel ipsum jus vel consuetudo sufficiens istam licentiam ita de-

clarasset Suarez ubi *sup. nu. 13.* Gaff. de *Disp. s. c. 7. nu. 41.* & *c. 11. nu. 21.*

Facit itaque homicidium aut mortuum habilem ad Ordines & beneficia adque obtentis tamen non privat ipso jure, nisi nullus detur textus, sine quo non habetur privatio aut pena, & plerique jura loquuntur privatione per sententiam inducenda. *Cov. sup. No Cler. vel Monachi, Felin. in c. Irregularitatis num. 3. sup. De accusat. Nec fecit *d. c. 6.* quia nihil super obtentis dispensatur, tantum agit de adquirendis, ut quædam intelligendum sit, secundum jura antiqua *Cov. s. 3. num. 6.* Gutierrez *2. Canon. Regulat. s. 3.**

Unde homicidæ ante sententiam dicitur erit resignare beneficium, *Colf. in c. Respond. nihil innov. in 6.* cum hæc resignatio resignans non tamen de facto sit potestatis beatæque jure suum integrum circa beneficium quod proinde alteri recte cedit, quæ de *Episc. Covarr. d. loco nu. 7.* Gomez in *leg. annali poss. q. 42.* Gutierrez *d. c. 1. nu. 21.*

Dicta patiuntur exceptionem quæ in qui mandant per assassinos interficere Christianos, quales etiam non secuto effectu beneficii & officiis privantur, sicut & in excommunicationem, *cap. 1. hoc tit. no. 1.* ita obtinet in mandantibus Christianos interficere per assassinos, non etiam per alios Christianos, cum *d. cap. 1.* tantum loquatur de assassina potestate non sicut extenditur, per se cum sub sit ratio gravioris potestatis, scilicet, quod enorme sit & triste, per se non infideles & Christiano nominati interficere

Beneficii itaque privatio non inducitur solo jure per homicidium. Collatio tamen va non est reo facienda, jure veteri *Tit. c. 7. sess. 14.* Facta vero non videtur irrita, cum tantum ibi fieri prohibeatur, irrita autem prohibeantur, quæ facta non Quibus obstat, quod factum contra legem prohibitionem sit irritum ipso jure, *l. Non aliter C. De legib.* Verum tamen dispensatio facit collationem validam; Episcopi profutura videtur in beneficiis, saltem in casu *c. 2. inf. De Cler. pugnans duello, ne alias mendicare cogatur in opprobrium Cleri.*